

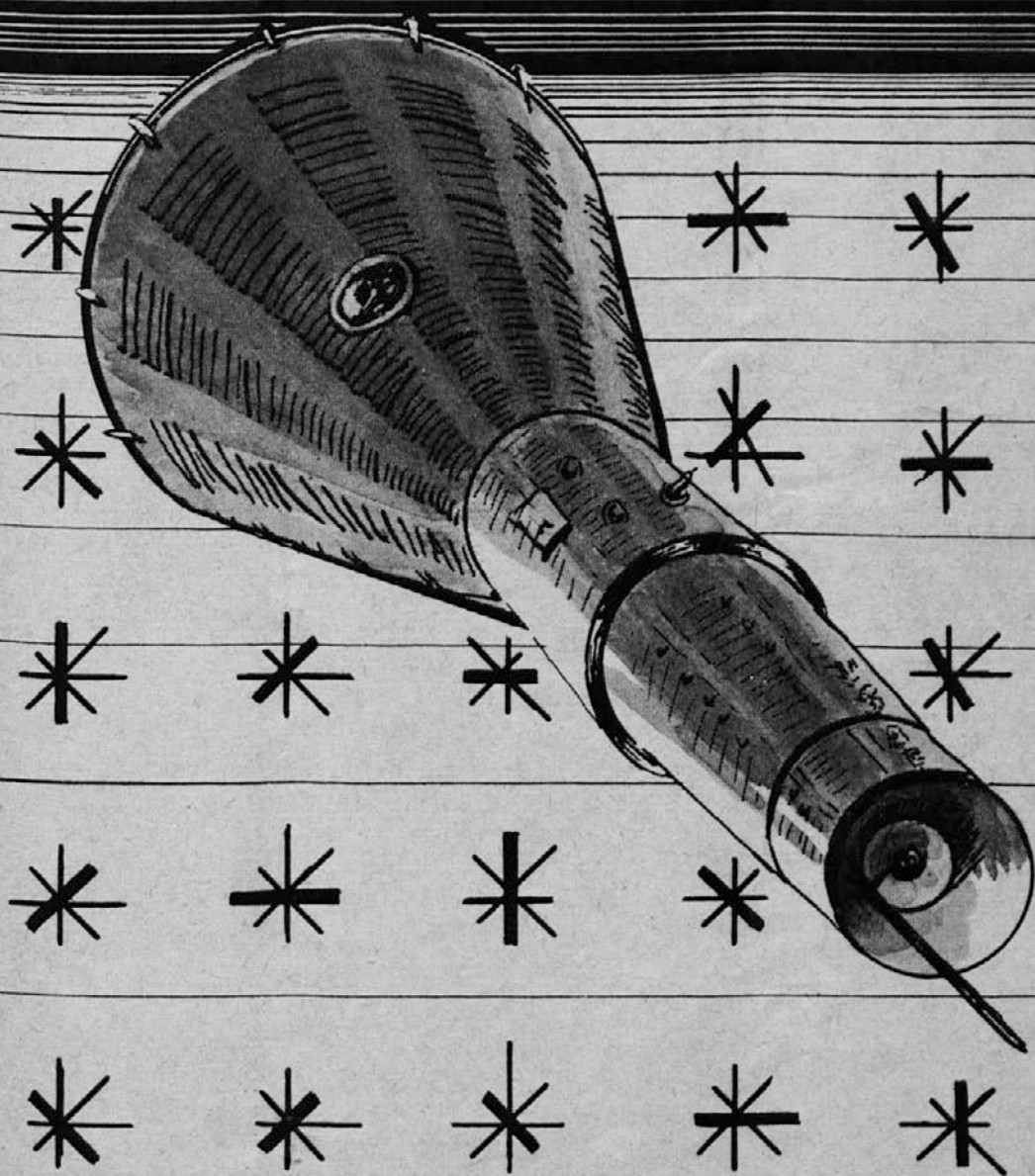
1966

ŠTEV. 4

*APRIL

LETO XV.

MISLI

Registered at the
G.P.O., Sydney, for
transmission by post
as a periodical.

imamo zopet v zalogi naslednje:

MISLI

(Thoughts)

Mesečnik za versko
in kulturno življenje
Slovencev v Avstraliji

★

Ustanovljen leta
1952

★

Urejuje in upravlja
P. Bernard Ambrožič
O.F.M.

6 Wentworth St.,
Point Piper.
Tel.: FM 1525

★

Naročnina £ 1-0-0
letno se
plačuje vnaprej

★

Naslov: MISLI
P.O. Box 136
Double Bay, Sydney.

★

Tisk: Mintis Pty. Ltd.,
417 Burwood Rd., Belmore,
Sydney. Tel. 75-7094.

SKOZI LUČI IN SENCE. I. del. Spisal Ruda Jurčec. Knjiga, polna podob iz naše narodne preteklosti. — £ 1-0-0.

LJUDJE POD BIČEM, slavna povest Karla Mauserja, 1. in II. del. Vsak po 30 šil. (Tretji del je šele v pripravi.)

LJUBLJANSKI TRIPTIH, moderna povest, spisal R. Jurčec. — £ 1-0-0

GORJANČEV PAVLEK, spisal Mirko Kunčič. Opisuje čaroben izlet iz Argentine v Slovenijo. — £ 1-0-0.

DNEVI SMRTNIKOV. — Zbirka najboljših črtic iz emigracije. Izdala SKA v Argentini. £ 1-0-0.

DHAULAGIRI. Doživljali Slovenca v himalajskih gorah. Izdala SKA v Argentini. — £ 1-10-0.

SIVI DNEVI — spisal Marko Kremžar. Silno napeto pripovedovanje. — £ 1-0-0.

DANTE-PEKEL. — Izdala SKA v prevodu Tineta Debeljaka za 700 letnico pesnikovo, ki jo je slavil ves svet. — £ 1-0-0.

L J U D J E. Zbirka povesti Narteja Velikonja. — £ 1-0-0.

RICCIOTTI: ŽIVLJENJE JEZUSOVO. Ta krasna knjiga nam je že parkrat pošla, zdaj jo spet imamo. Cena £ 2.10.0, po pošti dva šilinga več.

MARIA V ŽIVLJENJU CERKVE. Spisal v domovini prof. Vilko Fajdiga. Dobili smo knjigo prav te dni. Cena 13 šilingov s poštnino.

IGNACIJ KNOBLEHAR. — Spisal dr. Fr. Jaklič. Opisuje delovanje slovenskih misijonarjev pred več ko sto leti v današnjem Sudanu, ki danes stoji v ospredju svetovne politike. Cena vezani knjigi £ 1-0-0, poštnina dva šilinga.

KNJIGE DOBITE PRI MISLIH

F. S. FINŽGAR III in IV. Cena \$2.00, poštnina 15c. Drugi Finžgarjevi Zbrani spisi so pošli.

BOŽJA PLANINA, spisal Metod Turnšek. Krāsna zgodovinska povest o začetkih Sv. Višarij. Cena (nevezani) \$1.50 s poštnino.

SOCIALNA EKONOMIJA, spisal dr. Ivan Ahčin. Cena \$3.00 s poštnino.

KAR PO DOMAČE. — Zelo zanimiva šaljivo poučna knjiga. Baragova založba v Argentini. — £ 1-0-0.

DOMAČI ZDRAVNIK. Knajpova zdravilna metoda z vodo. — Šilingov 15.

ČLOVEK V STISKI. — Znani dr. Trstenjak rešuje v knjigi razne človekove težave. — Šil.10.

Dr. Fran DETELA I. — Ima povesti: Malo življenje, Kislo grozdje, Prihajač, Gospod Lisec in še druge. — Vezani knjigi je cena 30 šil. s poštnino.

PROTI NOVIM SVETOVOM, prvič okoli sveta in druga odkritja. — 6 šil.

PREKLETA KRI, povest Karla Mauserja — 10 šil.

PRI PODNOŽJU BOŽJEGA PRESTOLA, roman, spisal I.N. Krasnov — 10 šil.

POTA DO ČLOVEKA, psihologija občevanja med ljudmi. Spisal dr. Anton Trstenjak. — 10 šil.

ČLOVEK NA OBEH STRANEH STENE. Povest. Spisal Zorko Simčič. — £ 1-0-0.

“STARI VODNJAK NA VASI SVETA”

PAPEŽ JANEZ XXIII. JE ZNAL marsikaj na kratko, pa zelo pomenljivo povedati. S pristno primero je zadel stvar v živo. Tako tudi takrat, ko je napovedoval sklicanje novega koncila. Niso vsi cerkveni krogi takoj uvideli, čemu in zakaj. Mnogim se je zdelo to izguba časa in denarja. Pa je papež na kratko rekel:

Cerkev ni muzej, ampak vodnjak sredi vasi sveta, ki daje vodo rodu za rodom. Je živ studenec, ki ne usahne, saj v njem izvira zveličavna voda Kristusovih dobrot. Vendar od časa do časa potrebuje prenovitve, da ljudje z večjim veseljem, zaupanjem in dobro voljo prihajajo zajemat iz njegovih virov. —

Cerkev, ta “neusahljivi studenec na vasi sveta”, je pač postavljena v okvir sveta in njegove priprave za črpanje zveličavne vode so do neke mere iznajdba človeškega uma. S časom okvir sam trpi okvare, priprave za zajemanje se umažejo. Ljudem se ne zdi več lep pogled na vodnjak, tudi v njegovo vodo zaradi nelepe zunanje podobe več ne zaupajo. Zgodi se, da začno po Jeremijevi tožbi kopati lastne “kapnice, ki ne morejo držati vode”. Cerkev ljudi odbija, namesto da bi jih privlačevala. Globoko čuteči jo obtožujejo, da je bolj muzej kot živ studenec na vasi sveta.

Če pride do takih obtožb, je treba iskati krivdo na nas vseh, ne le na tem in onem. Saj vsi molimo v začetku svete maše: Moja krivda, moja krivda! Morda smo mi sami s svojo površnostjo skalili vodo milosti v studencu Cerkve in za pogled mnogih nima več privlačne podobe. Morda smo si studenec preveč zase prilastili, druge pa odrivali in jih počasi pregnali.

Globoka je misel nekega kardinala, ki je dejal: “Prav za prav nam nasprotniki naše vere ne očitajo tega, da smo kristjani. Očitajo nam, da smo premalo kristjani”.

Preveč se zanašamo na to, da smo člani družine Kristusove in imamo velike pravice in veličastne obljube. Da pa iz tega izvirajo tudi silne odgovornosti, preradi pozabljamo. Le prerado se nam zgodi, da nam je naše krščanstvo bolj praznična suknja nego redna delovna obleka. Nadenemo si jo včasih, da se pokažemo pred Bogom in pred ljudmi, seveda tudi pred samimi seboj. Potem jo odložimo do prihodnjic, medtem se pa kar slepo prilagodimo okolju, ki nas obdaja, pa nič ne zajema iz božjega vodnjaka sredi vasi sveta. Tako obraz Cerkve izgublja pravo podobo.

“Obraz Cerkve” smo mi vsi, ki se smatramo za kristjane. Kakor nemarnost ljudi lahko zabriše lep obraz vodnjaka sredi vasi, tako naša površnost in nemarnost obraz Cerkve. Kdo je to bolje občutil, kot papež Janez? Po njegovih mislih je zapisal francoski članek v nekem listu:

“Koncil je bil sklican za odrešenje sveta, za odrešenje, ne za komodnost kristjanov”. Sklican je bil zato, da bi se katoliški svet zopet bolj jasno zavedel, kaj ima v svoji Cerkvi. Koncil naj bi obrisal obraz Cerkve — in to smo mi vsi — da bo spet zasijal v prvotnem sijaju in bodo katoličani sami zajemali iz studenca Kristusovega odrešenja z večjo vnemo, pa privabljali k njemu tudi tiste, ki morda po naši krivdi namesto živega studenca uporabljajo “kapnice, ki ne morejo držati vode”.

KAKO BI SE BOLJE PAVEDALO IN BOLJE RAZUMELO?

Ker bo malokdo med preprostimi verniki bral dolge koncilске "konstitucije", bo pa morda prebral vsaj kak take članek in dobil v delo koncila vsaj približen vpogled. — Ur.

GORNJE VPRAŠANJE JE BILO PRED OČMI koncilskih očetov, škofov vsega sveta, skozi vsa štiri zasedanja drugega vaticanskega koncila. Niso imeli naloge, da bi iznašli kaj povsem novega ali učili nove resnice. Šlo jim je le za to, da bi stare resnice povili v nove ali vsaj prenovljene besede za boljše umevanje današnjih ljudi. Boljše umevanje bo zbudilo novo pozornost in pritegnilo srca bliže k Cerkvi in Bogu.

Znano je, da so na koncilu silno veliko razpravljali o Cerkvi sami in izdali tako imenovano "Konstitucijo o Cerkvi," ki je vzbudila povsod veliko zanimanja. Zakaj je bilo to potrebno? Ali poprej nismo prav vedeli, kaj je Cerkev?

Na to vprašanje je odgovarjal v svojem govoru v sydneyski katedrali pomožni škof Muldoon, ko je začel škofovski pouk o koncilu v okviru "malega svetega leta". Povzemimo nekaj misli iz njegovega govora.

Kaj je Cerkev, vemo kristjani vse od Kristusovih časov sem. V besedah smo pa svojo vednost izražali v različnih časih različno. Ustanovo Kristusovo, ki je Cerkev, namreč lahko gledamo od različnih strani. V raznih časih so poudarjali tisto stran Cerkve, ki jo je bilo treba poudarjati prav v tistem času.

Zadnjih 400 let ali tako nekako, so razni katekizmi o Cerkvi povedali tako: "Katoliška Cerkev je vidna družba vseh pravovernih kristjanov, ki verujejo iste nauke, prejemajo iste zakramente in imajo rimskega papeža za svojega poglavarja".

Drugod so dodajali: "Cerkev je vidna družba, ki ni demokratična, ampak pod vodstvom duhovništva, v celoti pa monarhična". To se pravi, da je papež njen vladar nekako tako kot kak cesar v nekdanjih državah. S temi in takimi besedami so ostro zavračali vsako drugačno mnenje o Cerkvi in so mislili, da je s tem za vsakdanjo rabo dovolj povedano.

Zakaj tako? V časih reformacije — Luthrove in drugih — so se pojavljala zelo nasprotna mnenja o tem, kaj je Kristus prav za prav res ustanovil. Bili so učeniki, ki so trdili, da je Kristusova

Cerkev na zunaj nevidna ustanova, češ da obstaja samo v dušah Kristusovih vernikov. Drugi so sicer priznavali, da je Kristus hotel neko vidno družbo, da pa so v njej vsi verniki enakopravni, da duhovništva ni, oziroma so vsi verniki obenem tudi duhovniki. Tretji so to zamikali in so priznavali posebno duhovniško in škofovsko oblast v Cerkvi, ne pa papeža. Torej po njihovem nauku Cerkev prav gotovo vsaj "monarhična" ni, čeravno tudi ne čisto demokratična.

Zoper te in take nauke, ki so bili res novi in so jih protestantje širili z veliko vztrajnostjo in tudi ne brez uspeha, se je hotela Cerkev zavarovati z dokazi iz sv. pisma in tradicije, pa je povila svojo obrambo v besede in stavke, kot smo jih pravkar navedli.

Nikakor ne more kdo reči, da so bile besede napačno izbrane. Za takrat je bilo pač prav to potrebno. Povedale so resnico od tiste strani, ki je bila napadena. V teku časa se je opazilo, da je bila s tistimi besedami poudarjena le bolj zunanja stran Cerkve, morda kar preveč, dočim njene notranje, duhovne strani besede skoraj niso omenjale. Čas je tekel, besede so ostale na papirju in v spominu vernikov. Seveda tudi v njihovem umevanju. Pozabili so, zakaj je bilo nekoč treba poviti nauk o Cerkvi v prav take besede, pa so še vedno gledali na Cerkev vse preveč od zunanje strani, to se pravi kot na zunaj "vidno družbo" in ne dosti več.

V resnici je pa v Cerkvi poleg tega, kar je "vidno" in mora tako ostati, še vse več nevidnega, ker je notranje in povsem duhovno, človeškemu očesu nezaznavno. To plat Cerkve je bilo treba nujno bolj in bolj poudarjati, drugače se je bilo bati, da bodo ljudje članstvo v Cerkvi jemali kar nekako tako, kot članstvo v kaki drugi, morda čisto posvetni organizaciji. Vpisan sem, glavne dolžnosti izpolnjujem, nekaj koristi od organizacije imam, vse je v redu! Kar je treba še vedeti o tej organizaciji, ki se pač imenuje Cerkev, z mirno dušo prepuščam duhovnikom, škofom in papežu . . .

Seveda so bili v Cerkvi vedno ljudje, med njimi učeni in pobožni, naravnost svetniški, ki so čutili, da bi moral tudi preprost vernik kaj več vedeti o Cerkvi in boljše razumeti Kristusov namen, zakaj in čemu je Cerkev ustanovil. Veliko so razmišljali in tudi govorili ter pisali o notranjem, duhovnem pomenu Cerkve, takorekoč o njeni duši, ki je v obrambi zoper krive nauke tako malo prišla v poštev. Dobile so se debele knjige raznih učenjakov, ki so vse poudarjale isto, pa povijale svoja dognanja v različne besede in stavke. Nič napačnega niso učile — govorimo tu seveda le o katoliških pisateljih — pravilno so opozarjale na

pomanjkljivost katekizemskega izražanja o Cerkv, niso pa bile pooblašene dokončno postaviti poglobljen nauk v nove stavke. Noben še tako učen teolog ni mogel nezmotljivo stvari tako povedati, da bi moralo obveljati za katoliške vernike po vsem svetu. To bi mogel le papež sam, ali pa koncil, ki bi ga papež sklical.

Janez XXIII. se je odločil, da bo rajši zbral škofo vsega sveta na koncil in jim dal zadevo v razpravo (seveda poleg mnogih drugih cerkvenih zadev.) Vsak poedini škof bo razmišljal tisto veliko vprašanje: Kako bi se dalo o Cerkv drugače povedati? Drugače, pa vendar tako, da bodo moji verniki bolje razumeli?

Da, kar moramo verjeti, da je vsak škof mislil na to, kako je treba stvar, ki jo on sam dobro razume, povedati v preprostih besedah za umevanje prav tistih vernikov, ki jih ima on v svoji škofiji. Če imamo to pred očmi, se ne bomo čudili, zakaj je bilo treba toliko razprav o stvari, ki so

jo škofje sami zase vsi enako dobro poznali. Razumeli bomo celo to, zakaj so si med seboj oporekali, drug drugemu besede in stavke črtali, pa stavili drugačne predloge. Zavedali so se, da morajo najti besede in izraze, ki bodo staro resnico na nov način izrazili, pa da bo ta novi izraz prešel na papir, v nauk in v spomin vernikov za stoletja in stoletja. In da bo razumljivo ljudem najrazličnejših kultur . . .

Tako je prišlo do tega, da koncilski konstitucija ne govori dosti o "vidni družbi pravovernih kristjanov", ampak o božjem ljudstvu, ki da je Cerkev, o skrivnostnem Telesu Kristusovem, ki da je Cerkev, o zakramentalni povezanosti Kristusovih vernikov v Cerkv, o Kristusu samem, ki da je glava Cerkve in podobno. Vse to kaže, kako je koncil uresničil prav tisto zahtevo, ki je prišla na površje, da je treba poleg zunanje organizacije Cerkve krepko poudariti njeno organsko notranjost, njeno duhovno in prav božjo stran.

JASNA GORA KLIČE POLJAKE

POLJAKI SLAVIJO LETOS TISOČLETNICO pokristjanjenja. Velike slavnosti so na programu. Začele so se v Rimu pred očmi papeža, pa kardinal Višinski ni dobil dovoljenja za pot v Rim. Gomulka vlada mu ni dala vizuma. Ta okolnost je sprožila veliko vprašanje, ki je zanimalo ves svet: ali bo papež poletel na Poljsko dne 3. maja, ko bodo poglavitne slovesnosti tisočletnice na Jasni gori pri Čenstohovi, kjer je središčna božja pot Poljakov s kipom "črne" Matere božje?

Zadnje čase se je ugibanje o tem zelo poleglo in vse kaže, da bo papež ostal doma. Priprave za proslavo na Jasni gori pa seveda gredo naprej in obetajo se velike reči. Komunistična vlada proslave doma ne bo mogla preprečiti.

Poljska emigracija gre v mnoge milijone po vsem svetu. Nad pet milijonov jih je samo v severni Ameriki. Čeprav svojo tisočletnico proslavljajo tudi tam, kjer so, si večina želi, da bi mogla biti navzočna tudi pri proslavi na Jasni gori. Res se že dolgo pripravljajo romanja v domovino z vseh kontinentov in iz nešteti dežel. Seveda tudi iz Avstralije. Turistične agencije in letalske linije na debelo organizirajo romanja in ponujajo vsakovrstne ugodnosti.

Sprva je vlekla zlasti misel: papeža bomo videli na Jasni gori! Tak zgodovinski dogodek doživeti osebno — kako mikavno!

Gomulka je poskrbel, da se je ta čar v zvezi z izletom spremenil v hudo razočaranje. Sicer ob

nastajanju teh vrstic še ni končno dognano, da je papežev obisk padel v vodo, vendar je to zelo verjetno. Kaj pa tisoči in desetstisoči poljskih romarjev v emigraciji?

Mnogim je prišla misel: Ne bomo nosili Gomulku deviz, ki bi mu tako prav prišle. Za lepo milijončke dolarjev bo prikrajšan, če ostanemo doma. Pokažimo mu, da njegovega ravnanja z našim kardinalom in papežem ne bomo kar tako požrli . . . Zelo naravno je, da se je taka misel pojavila. Pa se ni obdržala.

Prišla je druga močnejša, in prvo porinila v ozadje.

Gomulka bi zadržane devize že kako prebolel, teže bo prebolel živ dokaz, da komunizem Poljakov ni odvrnil od vere. Naša navzočnost na Jasni gori bo rojakom doma dala novega poguma, novega navdušenja. Lažje bodo vzdržali nove pritiske od strani vlade in ostali, kar so. Ko se bodo nepregledne procesije vile od vseh strani proti Jasni gori in bodo v njih domačini pomešani s tisoči romarjev iz izseljenstva, bo to moralo vlti nove odločnosti tudi takim, ki morda pod komunističnim jarmom že kaj omahujejo. Če mi v izseljenstvu ostanemo doma iz maščevanja nad komunistično vlado, utegnejo tudi tisoči domačinov ostati doma iz obupa.

Te in take misli so zmagale in Gomulka bo dobil devize, poljsko ljudstvo pa krepkih novih injekcij za odpor komunizmu, čeprav tih in vdan v potrpežljivo čakanje . . .

ODPRTO PISMO UREDNIKU IN PEPETU METULJU...

Ludvik Klakočar

ZADOSTI STA ME JAVNO OBDELOVALA in me premetavala kakor vrtiljak v perilniku obnošeno srajco!

Pa Vama ne gre zameriti, ko me tako "milo" drezata v rebra, naj vendar nekaj načeckam ali kaj tehtnega povem o materini besedi.

Res kar dobro de, če se človek kdaj pa kdaj zagleda v stvari, ki jih ima vedno s seboj in o katerih zatrdno velja razmišljati.

Pritegnila mi bosta, da je prav materina beseda taka dragotina, ki s tihim bleskom venomer vsa našo notranjost prešinja ter je zares bistvena osnova našega umskega in duhovnega življenja.

Res mi ni do tega, da bi Vama v žarnih besedah opeval njeno milino: to so že zdavnaj pred mano opravili na moč odlični pisci, pesniki in jezikovni poznavalci.

Pribijem naj le še, da so omikani in zavedni narodi na materinščino kar se da ponosni: bistro in potanko si ogledujejo besedne stvaritve svojih mojstrov, pretehtavajo, brusijo in čistijo domala sleherno besedo, prisluskujejo narodnim pevcem in zlasti ljudskemu govoru. Materinščina jim je ogledalo, v katerem vidijo svoje notranje lice v preteklosti in sedanjosti! V materinem jeziku se najrajši menijo, pričkajo, modrujejo, sanjajo, molijo, pojejo, ljubijo in jokajo . . . Zato pa tudi v vsem življenju, ki ga lahko primerjamo s silovitim vzponom k dopolnitvi naših gonov in želja (duhovnih in telesnih), nenehno in često nevede materinščino bogato oplajajo!

Slovenski jezik je prelep, cvetoč mlad brstič na krepki slovanski veji! Ta zlata mladika je vredna vse naše nege in najgloblje ljubezni! . . .

V teh vzklikih ni trohice bahavosti, marveč zavestna hvaležnost lepi verigi prednikov, ki so tō žlahtno cepiko čuvali, negovali in branili — za nas!

Po tem "bodrilnem" uvodu bi rad takoj omenil, da me nikar ne imejta za veččaka, ki hoče s ščipalko brskati po Vajinih in drugih spisih ter iskati mrvice in žužke, da jih kot primerne "zglede" pomoči v poskusne stekleničke — z alkoholom! Ne bi rad poučeval, saj materinščino prav tako dobro umeta in ljubita kakor jaz.

Rad bi le pomagal z mehko cunjjo brisati prah s tega dragulja in Vama namigniti, kako včasih (nehote!) drago materinščino mrcvarimo, zlasti odkar živimo na tujih tleh! Rad bi posebno opozarjal na tujo in domačo besedno navlako, na ščavje, ki v govoru in pismu prerašča in duši naš jezik, na nesmiselnosti in prežvečeno ter plehko izražanje.

x x x

V lanski novembrski številki "Misli" sem zagledal članek, ki ga je priobčil urednik z naslovom "Kako sem se naučil pisateljati".

"To bi pa utegnilo biti nekaj zame!" sem si mislil. Prebiral sem ga in kmalu spoznal, da me "nauki" znamenitega Roberta Louisa Stevensona nič kaj ne ganejo. Pošteno in ponižno povem, da mu nisem niti scela verjel. A to ne sodi semkaj!

Prav v tem članku pa sem naletel na kopicico okornih besednih zvez, omlednih ponovitev in drobnih nesmislov, ki grešijo zoper osnovne zakone jezikovne lepote.

Seveda rad priznam, da ima vsak pisec svoj slog, okus in mišljenje. Res je tudi, da jezikovne lepote ne moremo umsko docela in hladno razčleniti ter zapisati zanjo trdna načela. Če bi to bilo možno, potem bi bilo lepote in umetnosti konec.

Pa kaj bi tako visoko letali, dragi Pepe! Verjel mi boš, da bi bil slepar, kdor bi trdil, da lahko zapiše pravila "za edino pravilno in dobro slovenščino". Slovnico imamo in slovar imamo, a duh oboje presnavlja in uporablja. V celoti pa je jezik živa duhovna tvorba, ki se venomer giblje, oplaja, razvija in admira, tako da resnično z vsakim dnevom zastareva in se hkrati znova pomladi. Zato boš tudi razumel, da so vsi slovničarji obenem uradni grobarji in karmoč večji rudarji, ki nenehno brskajo po naših izraznih draguljih . . .

Če bi hotel vse to bolj živo občutiti, bi Ti svetoval, da prebereš kak časnikarski članek iz leta 1899 ali 1901 (našeg ga boš seveda samo v muzeju!). Še bolj "plesniv" se Ti bo zdel članek, ki so ga natisnili kje v tujini, recimo v Ameriki leta 1914. Ne trdim, da bi bilo tedanje pisarjenje jezikovno plehko — morda prav narobe — le ne navadno in zastarelo se Ti bo zdelo. Naj dostavim, da se bo tudi našel bralec čez kakih 80-100 let (ali še dosti manj!), ki se bo ob prebiranju tega članka milo nasmehnil — morda, kdo ve! Tako minljiva je slava tega sveta, preljubi moj Pepe!

Zdaj boš nemara dejal: "Če je pa tako, tedaj bo tudi Tvoje pisanje brez haska. Sam praviš, da ni docela trdnih pravil za dobro in lepo slovenščino."

no, da bolj odloča naš notranji čut, da se sicer vse spreminja, da lepote ni mogoče poučevati. Kaj boš potem kvasil o lepem izrazu?"

Napak bi sodil, dragi Pepe! Jezik je živ, to je res. Hkrati pa je zrcalo naših tenkih čustev in ostrih (včasih tudi kaj bedastih!) misli. Zato ga moramo gojiti danes in jutri in ves čas, dokler le dihamo. Nekje v globini duše je skrivnostna temnica, v kateri razvijamo misli; tam vsak po svoje začuti ali je beseda, izraz, misel, pesem lepa in ustrezna ali ne. Slovnica in slovar sta nekako okostje, mi pa oblikujemo mišičje, kite, žile in živce!

Dovolj o tem! Ne morem Ti v desetih vrsticah povedati, kar so strokovni dušeslovci in jezikoslovci popisali v nepregledni vrsti temeljitih del.

(še!)

PRERIJSKO NEURJE

I. Burnik

*Jesen pri nas
se že okrog podi.*

*Šššš — šumi in piska,
s silo vso na meh pritiska.
Včasih tiho, tiše,
in spet v sunkih oživi.*

*Pesek nosi v oči, v usta to neurje,
slani pesek s prerijskih goličav.
Sit sem peska, sit sem burje — — —
Šššš — mi pošlje veter svoj pozdrav.*

“NIKDAR NE REČEJO: VSE ALI NIČ”

Dr. Celestin Jelenc

(Odlomek)

SOGLASJE IN SILA STA DVE SREDSTVI, na kateri se opira prav vsaka država. Države, ki se načeloma opirajo na svobodno soglasje, ne da bi se odpovedovale uporabi sile, ki pa jo podrejšajo pravu, zaslužijo ime demokracije. Države, ki se predvsem opirajo na silo in strahovanje, so avtokracije in tiranije.

Starodavna klasifikacija držav v monarhije, če vlada en sam, v oligarhije, če jih vlada samo nekaj, in v demokracije, če vlada množica, gleda samo na zunanji videz. Danes so vse v Evropi še obstoječe monarhije v resnici demokracije. Take republike pa, kako so Španija, današnja Jugoslavija in v nekem posebnem smislu tudi Francija, čeprav v njej svoboda ni poteptana, pa so avtokracije.

Po tej klasifikaciji bi bile danes v Evropi najslabša demokracija, oziroma bi sploh ne bila demokracija, švicarska konfederacija, ker še do danes ni dala volilne pravice ženskam, ki vendar tvorijo več ko polovico švicarskega prebivalstva.

Svobodno soglasje je lahko samo srčno soglasje, ki izvira iz čustev, ali pa soglasje, ki temelji samo na razumu. Samo čustveno soglasje je odvisno od trenutnega osebnega razpoloženja in je izpremenljivo. Samo razumsko soglasje je trdno in trajno ter se izpreminja edino le, če se zares bistveno in trajno izpremene zunanje okolnosti.

Potrebno je soglasje državljansko zavednih in politično aktivnih prebivalcev. V vseh, tudi v poli-

tično najbolj zrelih državah, je precejšnje število ljudi, večje, kakor si mislimo, ki so pokorni in na videz dobri državljani, ki pa nimajo smisla za svoje politične pravice in za korist svoje države. Že Perikles je leta 431 pred Kristusom v svojem govoru o demokraciji pri pogrebu v vojni padlih vojakov o takih ljudeh rekel, da niso moroljubni državljani, temveč jalovi troti. V avtokratičnih in sploh totalitarnih državah so taki ljudje prav posebno zaželn in dobrodošli. V pravih demokracijah je naloga državljanske vzgoje, za kar imajo predvsem skrbeti politične stranke, da se odstotek takih ljudi čedalje bolj znižuje.

Potrebno je svobodno soglasje ljudi, ki so blage ali dobre volje. Taki ljudje znajo ceniti svojo svobodo, priznajo jo pa tudi vsem drugim ljudem in jo upoštevajo. V zares spornih vprašanjih branijo do skrajnosti svoje stališče, pa končno sprejmejo tudi manj dobro ali najmanj slabo rešitev. Nikdar ne rečejo: vse ali pa nič.

V vsakem narodu je neko število kverulentov in malkontentov (nezadovoljnežev in godrnjačev) in sploh nesocialnih ljudi, ki nikdar z ničemer niso zadovoljni. Če v železniškem vozu odpreš okno, mu ni prav, ker da je prepih. Če okno zapreš, mu spet ni prav, ker da je slab zrak.

Taki ljudje niso blage ali dobre volje.

.ZBORNİK 1966, stran 263)

★ PRED NAMI SO ŠE VSI TRIJE zadnji dnevi velikega tedna in velikonočna nedelja, ko tole tipkam. Zato o naši letošnji veliki noči ne morem še nič pisati. Lahko pa z veseljem poročam o naši letošnji **cvetni nedelji**, ki je že za nami in bo brez dvoma ostala vsem melbournskim rojakom v najlepšem spominu. Tako prijetnega vzdušja že dolgo ni bilo med nami. Vsi, zbrani pri slovenski maši na prostem in kasneje pri blagoslovitvi Slomškovega doma ter pozdravu sester, smo bili kot ena vesela družina. Bog daj, da bi tega duha med nami nikdar ne zmanjkalo!

★ Slovenske sestre so dospele v pristanišče kot napovedano v nedeljo (3. aprila) zjutraj. Ko sem prišel na ladjo (spremljal me je g. Vrabeč), sem jih kaj hitro našel. Znosili smo prtljago z ladje in bili prvi na vrsti, čim so malo pred pol deveto začeli svoje delo carinarji. Sestre seveda niso vedele, da nisem sam. Zato pa je bilo presenečenje tem večje, ko so v veliki dvorani zagledale kar lepo skupino rojakov in otroke v narodnih nošah s slovenskimi šopki. Uršičeva Cvetka se je postavila s svojo deklamacijo (pesmica je bila objavljena v prejšnji številki "Misli").

Sestre smo odpeljali v Baragov dom, kjer so pričakale blagoslova zelenja in maše na prostem. Kar gledale so, ko se je začelo zgrinjati ljudstvo in je napolnilo dvorišče. Tudi precej avstralskih prijateljev je bilo ta dan med nami, med njimi znana in priljubljena televizijska osebnost — moj bivši ministrant Philip Brady. Žal od nadškofije ni mogel priti nihče: je bila pač nedelja in še celo cvetna.

Sestre sem pozdravil izpred oltarja pred začetkom obredov in jim prebral papeški blagoslov, ki so ga prejele kot prva slovenska družinica sester v Avstraliji.

★ Po končani sveti maši se je ljudstvo kar v procesiji odpravilo proti Slomškovega domu, ki smo ga za ta dan tudi primerno okrasili z vencem ter slovensko, avstralsko in papeško zastavo. Sestre so mislile, da bo blagoslov doma samo tih, pa

jih je zopet čakalo presenečenje: pred zaprtimi vrati sta jih pozdravila z deklamacijo nasmejana Gay in Walter Pahor ter jim izročila okrašen ključ Slomškovega doma. Sestra Silvestra je v imenu redovne družine odprla vrata. Po vstopu sta jih pozdravili Škofičevi dekletci v narodnih nošah ter jim z deklamacijo po starem slovanskem običaju ponudili kruh in sol. Sestra Ema, kuharica sestrške družine, je po lepi navadi prekrizala hleb z nožem ter odrezala koščke za sestre, medtem pa je naš orkester "Bled" eno domačo uredil. Nato sem zmolil molitve blagoslova ter blagoslavljal prostor za prostorom, sestre so v molitvi hodile za mano. Po vrnitvi je sledil prijeten spored, ki ga je pod vodstvom gospe Škofičeve priredila naša šola. Otroci so peli in deklamirali ter nastopali tako sproščeno in neprisiljeno, kot še nikdar na odru. Vsak je hotel pokazati, kaj zna, kitarist in harmonikaša so pa sestram kasneje zaigrali, ko prej niso mogli: v gneči niso mogli do svojih instrumentov... Sestram so otroci podarili krasen album, izdelek Burgarjevega Janeza. Pevski zbor "Triglav" je zapel dobrodošlico, v imenu tukajšnjega Slovenskega društva pa je spregovoril tajnik g. Marjan Peršič ter jim izročil društveni dar. V imenu geelongskih Slovencev je spregovoril g. Ivan Mejač. Na koncu se je v imenu vseh sester č. mati Romana zahvalila za tako domač in prisrčen sprejem. Za njenimi solznimi očmi in v njenih toplih materinskih besedah se je skrivalo toliko veselja in sreče, da je težko opisati.

Navzoči so si nato ogledali prostore Slomškovega doma, kramljali s sestrami in med seboj ter se v veselem razpoloženju razšli. Vsa slovesnost je bila tako prijetno domača. Ne bomo je pozabili.

★ Popoldne je obiskal sestre nadškofijski direktor emigrantske pisarne, Father M. Rafter, od državnega emigracijskega urada pa se je slovesnosti udeležil direktor socialnega oddelka, Mr. Frank de Grood. — Melbournskega nadškofa bom s sestrami obiskal po veliki noči, da se mu skupaj zahvalimo za sprejem v nadškofijo. Na tem mestu pa naj se še enkrat zahvalim vsem, ki ste mi v teh

dneh tako velikodušno pomagali pri ureditvi Slomškovega doma in sprejemu sester. Pristrčna zahvala tudi našemu tiskarju Simonu Špacapanu, ki nam je brezplačno tiskal spominske podobice.

Posebej se moram zahvaliti dr. J. Kocetu ter g. Stanku Mavriču in njegovi soprogi, ki so pozdravili sestre na ladji, ko je pristala v Fremantle. Če tudi je bilo pozno zvečer, so sestre pesenetili z vožnjo po mestu ter jim s tem napravili mnogo veselja.

★ Zdaj so sestre pri nas že domače. V kapelici Marije Pomagaj odmeva njihova skupna molitev, po Slomškovem domu so kot čebelice in vse to nasmejanega obraza, kadar koli jih vidiš. Na so slikah, objavljenih v prejšnjih "Mislih", so vse preresne. So se pač slikale v skrbeh, ali bodo sploh mogle odpotovati k nam. Naj še to omenim, da so se za ono slikanje oblekle v edino redovno obleko, ki so jo imele na razpolago. Zdaj so po toliko letih spet vsaka v svoji in ne morejo skriti svojega veselja.

★ Za druge novice skoraj ne bo prostora, vendar moram omeniti vsaj še krste, dve poroki in žal tudi tri obvestila smrti. Naj začnem s porokama, saj ta poročila so menda za bralce najbolj zanimiva. Dne 13. marca sta se v Adelaidi (St. John's, Plympton) poročila **Ivan Jakša** in **Sylvia Hoppe**. Ženin je bil rojen v Črnomlju, nevesta pa v Nemčiji. — Dne 2. aprila sta si pred Marijo Pomagaj v Kew prisegla zvestobo **Ladislav Kozole** in **Danica Feix**. Ženin je bil rojen v Belgiji v slovenski izseljenski družini, nevesta pa je iz Maribora. Obe-ma paroma naše iskrene čestitke!

★ Krstile pa so sledeče družine, vse pri Mariji Pomagaj v Kew: dne 12. marca je bil krst **Walterja**, sinka Rina Starca in Olge r. Grdina, Coburg. — Dne 19. marca sta bila dva krsta: **Ivanček** je sinko Draga Novaka in Pavle r. Kregar, Footscray, **Marijan Toni** pa je sinko Antona Lovriča in Štefice r. Kadoič iz Kew. — Dne 20. marca je krstna voda oblila dve punčki: **Tanja** je hčerka Matevža Kotelj in Eme r. Sluga iz Windsorja, **Danica** pa je novi član družine Alojza Ašenbergerja in Palme r. Barba, North Carlton. — Dne 2. aprila je oblila krstna voda **Danila**, sinka Jožefa Kodra in Sonje r. Frol, Kew. — Med obiskom Adelaide pa sem v cerkvi Kristusa Kralja, Lockleys, dne 26. marca krstil **Pavla Jožefa**, sinka Pina Ivančiča in Ivanke r. Gustinčič, Mitchell Park. Naslednji dan sta sledila dva krsta v cerkvi Srca Jezusovega, Hindmarsh: **Branko** je sin Nikolaja Kodele in Magdalenne r. Klemše, Findon; **Tanja** pa je prvorojenka Ivana Šaina in Marije r. Peršolja, Broadview. — Obilico sreče staršem in novokrščencem!

★ Naša matica mrtvih se je povečala za tri imena: Dne 15. marca je v Queen Elizabeth v Adelaidi umrla gospa **Marija Rošker**, mati gospe Malejeve, pri kateri je živela v Woodville North. V letošnjem aprilu bi praznovala osemdesetletnico rojstva, saj je zagledala luč sveta dne 10. aprila 1886 in sicer v Sedlašku pri Ptujju v Gosakovi družini. Poročila se je v Mariboru. V septembru 1958 je na "Oceaniji" s svojim sinom Silvom dospela k hčerki v Adelaido. Že lani ali predlanskim jo je zadel delna kap in od takrat je veliko trpela. Zdaj jo je ponoven napad rešil zemskega trpljenja. Blago pokojnico so pokopali v četrtek dne 17. marca na Dudley Park Cemetery. Iskreno sožalje vsem sorodnikom, Roškerjeva mama, vi pa počivajte v miru božjem!

★ V nedeljo 20. marca je v bolnišnici v Footscray umrl **Filip Smit**, ki je dočakal lepo starost preko osemdeset let. Rojen je bil 30. aprila 1883 v Hrastniku, kjer se je 4. septembra 1910 poročil z Marijo Ožek, zdaj seveda že pokojno. Imela sta tri otroke, od katerih je najmlajša Angela por. Tušek, pri kateri je v St. Albansu mirno preživel svoja zadnja leta. V Avstralijo je došel iz Avstrije 31. avgusta 1959. Bil je vsa leta do zadnjega čil in zdrav, prijeten za kramljanje, zgleden krščanski mož, ki je veliko veliko premolil. V lepih spominih mi je ostalo, kako sem mu ob prihodu pomagal z ladje in preko carine. — Za šmitovega očka je bila maša zadušnica v cerkvi Srca Jezusovega v St. Albansu v torek 22. marca, nato smo ga pokopali na keilorskem pokopališču. Njegova duša gotovo že uživa plačilo pri Bogu, kateremu je tako lepo služila. Tuškovi družini izrekamo ob izgubi iskreno sožalje.

★ Na isto nedeljo kot šmitov ata je izdihnila v geelongski bolnišnici mlada slovenska žena in mati, gospa **Cecilija Andrešek**, r. Krajnc. Rojena je bila dne 19. oktobra 1928 v Babni reki, župnija Žusem. Iz domovine je bežala v Avstrijo, od koder je dospela v Avstralijo k svojemu zaročencu Zdravku. Kmalu po prihodu sem ju poročil (9. julija 1960) pri sv. Janezu v North Geelongu. Cilka je v soboto začela tožiti možu o svojem glavobolu in doktor je ugotovil krvavitev na možganih. Prepeljali so jo v bolnišnico, a ni bilo več pomoči: naslednji dan je izdihnila. — Mašo zadušnico smo imeli v cerkvi sv. Petra in Pavla v Geelongu v ponedeljak 21. marca popoldne, nato smo Cilkinu truplo položili v grob na pokopališču v West Geelongu, kjer čaka vstajenja. — Sožalje preizkušanemu možu ter sinku Valterju, enako vsem sorodnikom v domovini!

(Konec str. 123)

stari in mladi

Iz knjige: MED LJUDMI

Dr. Anton Trstenjak

Starostna uvidevnost

STAR ČLOVEK JE POD VTISOM, da je na zemlji vse minljivo, nehote bolj uvideven. Ne jemlje stvari tako hudo, se ne razburja tako hitro, se ne navduši, pa tudi iz ravnotežja ga zlepa nobena stvar ne spravi. Tudi v presoji krivde in greha je tak. Pozna človeške slabosti in nevarnosti greha, zato se ne zgraža tako hitro, pač pa najde povsod opravičilo in olajševalne okoliščine. Zato so tako dobri in popustljivi do svojih vnukov, kar do lastnih otrok niso bili. Celo potuho dajejo vnukom zoper lastnega sina ali hčer. Seveda so popustljivi tudi zato, ker z njimi niso več tako tesno povezani kakor z lastnimi otroki. Zato pa tudi odgovornosti in lastne časti ne vidijo prizadete.

Staremu človeku res bolje pristoji nasmeh in dovtip kot zanesenost in strast. Za strah in upanje mladih ob zunanjih dogodkih ima dobrodušen starček večkrat le malo smisla.

"Stari ne morejo razumeti, da se mi zaradi težav in krivic hudo razburjamo. Mi stojimo pred povodno vprašanjem, ob katerih ostanejo stari hladni, saj so se že rešili na varen breg, kjer lahko uživajo mir."

Tako je pisal učenec profesorju. Res, pesimizem ni glavna napaka starih. Ako stari nimajo posebnih duševnih motenj, so optimisti in gledajo na svet okoli sebe ravnodušno.

Srečal sem 84letnega profesorja in ga vprašal: "Kako kaj, gospod doktor?" Pa mi odgovori: "Lepo, vi ne veste, kako lepa je starost. Nikoli nisem tega vedel, nikoli ne bi tega verjel. Veste, narobe so nas učili, narobe učijo mladino še sedaj, ko ji poveljujejo samo lepoto mladosti, starost pa prikazujejo kot žalostna leta propadanja in umiranja. Jaz pa vam pravim: najlepša doba človeškega življenja je starost. Kaj je mladost proti starosti! Sama neutešena želja naprej po nedosegljivih vzorih, pa same neuravnovešene strasti, ki povzročajo le nemir srca; stalno ste kot na vrvi, iz ene zablode padate v drugo. Sedaj je vse to lepše. Ideali so doseženi, strasti so se poleggle, pogled je v preizkušnjah očiščen, srce prenovljeno. Človek z zadoščenjem gleda na svoje življenjsko delo, s pomilovanjem pa na nemirno mladost, ki se zaman peha za svojimi cilji. Meni pa se ni treba več truditi za prihodnost. Nji naproti kličem vsak dan: In occursum Dei ibimus — v naročje božje pojdemo!"

Podobno je zapisal 71-letni Claudel leta 1939: "Sedaj so prišli zame dnevi, o katerih pravi Prigdigar povsem neupravičeno, da mu niso všeč . . . Prav nasprotno, meni zelo ugajajo . . . Luč je sladka."

Obiskal sem moža v pozni starosti devetdesetih let in ga vprašal: "Kako kaj?" Odgovoril mi je ves nasmejan: "Lepo; nobenega drugega dela nimam, kakor da čakam na smrt."

Sem sodi Magajnova ugotovitev, da so pri nas ljudje tudi v starosti zelo prožni, na primer Stritar, Tavčar, Jakopič, zlasti pa še Tomo Zupan, Ivan Trinko Zamejski, buditelj beneških Slovencev. Dajlj: F.S. Finžgar, Ksaver Meško, arhitekt Plečnik, matematik Plemelj itd. Toda tudi pri duševnih velikanih, ki do pozne starosti ostanejo živahni in duševno čvrsti, je opaziti zoženje zanimanja, brezbržnost, otopelost, zamaknjenost proti smrti, ki silno zmanjša vrednost zemskih stvari.

Odmaknjena starost.

Nekateri na stara leta docela spremenijo svoj odnos do družbe. Prej so bili družabni, so se zanimali za vse in vsakega, potem pa so postajali vedno bolj odljudni. Tak je bil na primer Rousseau, ki se je na stara leta skoraj bolešno povsem odmaknil od ljudi. Tolažbo in nadomestilo je iskal v naravi, v zanimanju za cvetlice in druge rastline.

Mnogi so bili namreč v življenju razočarani. Zaman so iskali pri ljudeh ljubezen, občudovanje in razumevanje. Zato se na stara leta malodušno in ponosno obenem obračajo k naravi in najdejo v vdanosti rastline ali v zvestobi živali psa, kanarčka, konja, kravice itd.) tihi odziv in toplino pogovora, ki so ga prej vse življenje zaman iskali. Star hlapec pripoveduje živinici, kako smo izgubili Jugoslavijo in kako so jo zasedli Italijani. Natakne si naočnike, prebere prve letake OF in modruje: "Zdaj bo pa drugače, ko bomo imeli svojo slovensko vojsko. Boste videle, kravce, kako bodo polentarji bežali."

Francoz Fenelon (1651 — 1715) je leto pred smrtjo zapisal pomenljive besede: "S staranjem sem ljudi spoznal in mislim, da je najbolje, ako prebijemo brez njih."

Mladi so pogosto razočarani, ker se stari ne zanimajo dovolj zanje, se ne veselijo z njimi in podobno, a jih pri tem ne razumejo. Stari gredo po zakoniti poti življenjskega razvoja, kamor pri-

demo tudi mi, če bomo dočakali. Torej: vsak po svoje.

Bogomir Magajna pravi:

"Mnogi starci polagoma popolnoma otopijo. Nobena stvar jih več ne zanima. Telesno se zane-marjajo in ne čutijo svoje revščine. Lahko ga še toliko opominjate, mu daste novo obleko ali perilo, vedno na novo bo ves umazan in zanemarjen. Niti prav mu ni, če ga opomnite, da ima na obleki madeže, da jih boste očistili in da boste sobo počedili. Marsikateri brez vsakega posla če-

pe dneve in leta v svojem kotu. Njihov razumski zaklad vedno bolj usiha. Pravi revčki, so, da jih je treba negovati bolj kot nebogljeno dete. Pride-te v kmečko hišo in ste že uro v nji, ko se nekaj premakne v postelji, za pečjo ali nekje v kotu. Šele sedaj se zaveste, da ležijo tam pod odejo stari oča, ki "niso več od tega sveta . . ."

To niso poveljani starci, ker niso več duševno in telesno čvrsti, da bi se dvigali nad vsakdanjost, temveč so zaradi pešanja moči samo "od-maknjeni" od družbe.

MALO TEGA, MALO ONEGA

Janez Primožič

Nekaj zagonetk

STAREJŠI DOBRO SITUIRAN PROFESOR se je odpravljaj na dopust in je pred odhodom naročil gospodinji, naj vso med njegovo odsotnostjo dospelo pošto pošilja za njim da dani naslov. Toda v novem kraju je nekaj dni zaman čakal na kako pošto. Brzojavil je gospodinji, zakaj ni nič pošte. Odgovor je prišel z ekspresnim pismom: Ne morem, pomotoma ste vzeli s seboj ključek od poštnega nabiralnika. Takoj je poslal ključek v ekspresnem pismu. Pričakovane pošte pa še vedno ni bilo. Kaj se je zgodilo?

Pismonoša je tudi to pismo vrgel v zaklenjeni poštni nabiralnik . . .

ZAKAJ NI MOGOČE razbiti praznih steklenic v prazni vreči, čeprav udarjate z njo z vso silo po kamenitem tlaku?

Vreča s steklenicami v sebi ni več — prazna . . .

NERODEN ŠOLAR JE napisal v nalogi:

Deset prstov imam na vsaki roki, pet in dvajset na rokah in nogah.

Učiteljica se ni preveč zgrozila. Nobene besede ni črtala. Popravila je le vejice:

Deset prstov imam, na vsaki roki pet, in dvajset na rokah in nogah.

Dokaz, kako važno je včasih, da so vejice pravilno postavljene.

Nekaj domislic

Posoditi prijatelju denar pomeni izgubo prijatelja in denarja.

Človek ostane lahko "večno mlad", začeti pa mora dovolj zgodaj.

Misli, April, 1966

Prijateljstvo imamo do žensk, ker so take in take. Zaljubimo se vanje, čeprav so take in take.

Dve vrsti dolgočasnežev poznamo. Nekateri govore vedno o istem, drugi o ničemer ne govorijo.

Lažje je verjeti lažem, ki smo jih že tisočkrat slišali, kot verjeti dejstvu, ki je popolnoma novo. Iz tujega usnja je lahko rezati jermena.

Krute šale

1. "Zakaj si kupil tako ropotajoč avtomobil? Ali ne veš, da se dobe skoraj neslišni?"

"Zato, da ne slišim pitja tistih, ki jih pozovim."

2. Zvečer prideta prijatelja v mesto. Po dolgem iskanju najdeta majhno sobo z eno samo ozko posteljo. Ponoči eden vstane in s tem zbudi drugega.

"Kaj ti pa je? Zakaj si vstal?"

"Želel sem se obrniti, pa v postelji se nisem mogel."

3. "Si že slišal, da kamela lahko živi 14 dni brez vode?"

"To ni nič. Jaz že pet let nisem vode pokusil, pa še živim."

4. "Jutri moram plačati krojaču star dolg. Ali smem računati na tvojo pomoč?"

"Brez skrbi. Ko pride, me pokliči, da ga z združenimi močmi vrževa ven".

5. Na dvojezični šoli je vprašal učitelj otroke, v katerem jeziku naj jim izstavi spričevala. Tinče je želel, da v nemščini. Učitelj se je začudil, ker je nemščina Tinčetu delala posebne težave. Tinče mu je pojasnil:

"Zato, da oče ne bodo razumeli."

Izpod Triglava

NA KODELJEVEM PRI LJUBLJANI je nadškof dr. Pogačnik posvetil obnovljeno cerkev sv. Terezije. In je povedal med drugim: Ta cerkev je bila 1. 1945 že zaprta in določena za dvorano. Zdaj je biser med cerkvami v nadškofiji. Tedanji ravnatelj salezijanske postojanke na Kodeljevem je bil na smrt obsojen, pozneje pa vendar pomiloščen, toda poslan na prisilno delo. To je g. Martin Jurčak. On in jaz sva dolga leta skupaj zidala hiše in stolpnice na Žalah. Danes je on provincial salezijancev, jaz pa vodim ljubljansko nadškofijo. Glejte, kako postopa božja previdnost!

VEČ ŽELEZNIŠKIH PROG v Sloveniji so ukiniteli, ker se niso več izplačevale. Ne tečejo torej več vlaki na progah: Ljubljana — Vrhnika, Kranj — Tržič, Jesenice — Planica, Tržišče — Krmelj, Novo mesto — Straža, Črešnjevec — Slovenska Bistrica. Promet na teh progah sta postopoma prevzela avto in avtobus.

V DOMŽALAH so na pobudo župnika — skladatelja g. Tomca priredili v farni cerkvi "otroško nedeljo". Matere in očetje so v velikem številu pripeljali ali prinesli v cerkev svoje male, da jih je bila cerkev kar polna. Mnoge so tudi v cerkvi držali v naročju. Izbrani najmlajši, od dveh let naprej, so v posebnih prizorih pokazali, kaj znajo iz krščanskega nauka. Nato je župnik dal otrokom poseben blagoslov, poprej jim pa še napravil primerno "pridigo". Poročilo pravi, da so si malčki med župnikovim govorom privoščili polno "medklicev" . . . Zakaj pa ne, saj je koncil pozval vse vernike, naj z duhovniki bolj tesno sodelujejo . . .

NADŠKOF DR. POGAČNIK je dal zapisati tudi to: "Kakor je svoj čas pri nas izšla knjiga NE V AMERIKO! tako bi morala danes iziti knjiga z naslovom: Ne v tujino! Predeli naše domovine se praznijo, posebno po hribovitih krajih. Ali bodo drugi morali poseliti naše kraje, če se bomo mi tako izseljevali?" — Pametne besede, le da veljajo vse bolj režimu kot ljudem, ki jim režim doma ne zna preskrbeti zapolnitve.

ČE NI BILO TO V ILIRSKI BISTRICI, je bilo pa kje drugje. In če tudi drugje ni bilo, ni

bilo nikjer. Ampak bilo je, saj je zapisano: Župnik je bil molčeč človek. Dobil je novega kaplana. Rekel mu je: Jaz rad molčim in hočem, da tudi moj kaplan rad molči. Po dve besedi na leto mu dovolim, več ne. Kaplan je pokimal in nato sta leto dni molčala. Tedaj je rekel kaplan pri obedu: Postelja podrta! Župnik je pokimal in potem sta spet leto dni molčala. Tedaj je rekel kaplan pri obedu: Ušiva hrana! Župnik je pokimal in sta spet molčala. Minilo je tretje leto in kaplan je rekel: Jutri odidem! Župnik je pokimal in rekel: To sem pričakoval. Saj vsa tri leta nisem slišal od vas drugega kot zabavljanje.

ŽUPNIJA SV. JAKOBA V LJUBLJANI je praznovala 350-letnico obstoja. Prav slovesno. Župnik dr. Stanko Peršič je izdal brošuro z zgodovino župnije. Iz nje izvemo, da je cerkev trikrat trpela poškodbe od potresa in enkrat od požara. Najhujše jo je zadel potres 1. 1895. Takrat je imela še dva visoka stolpa ob vhodu, pa sta oba počila od vrha do tal. Nadomestiti jih ni bilo mogoče, ker sta držala cerkveni strop. Zato so ju samo znižali do višine cerkve, ob strani pa postavili en sam nov zvonik, ki še stoji.

PRI ORMOŽU IN V BLIŽINI pride vsak dan v Slovenijo do 10,000 delavcev in Hrvatske peš, s kolesi, avtomobili in vozovi. Zvečer se vračajo domov. Komaj čutijo, da so v drugi republiki, le tega se zavedajo, da je vmes Drava. Tudi oblasti na obeh straneh Drave se vedejo, kakor da je republiška meja samo še na papirju.

SLOVENCİ SE IZSELJUJEJO v Zagreb in v Istro, pa ne kot delavci, temveč kot gospoda. Jih je precej, ki to zmorejo. V Zagrebu jih je menda že kakih 50,000. Pa jim niti ni na tem, vsaj večini ne, da bi imeli slovenske šole. So kar zadovoljni s hrvatskimi, ker se ne mislijo vrniti v Slovenijo. Slovenci, ki iščejo zaposlitev v tujini, pa odhajajo v Avstrijo in Nemčijo. Tudi mnogi od teh se ne mislijo vrniti in mnogi se ženijo z domačinkami in domačini. Za domovino se komaj še menijo.

SEMEDELA V KOPRU je doživela nekaj podobnega kot poprej sv. Elija na Planini pod Mirno Goro ob robu Bele krajine. Majhna cerkev v Semedeli je bila nujno potrebna obnove. Dela se je lotila koprška šolska mladina. Na lastno pobudo so napeljali mladi dečki visoke kupe peska in drugega gradbenega materiala in cerkev temeljito obnovili. List DRUŽINA ugotavlja: Med našo mladino je še veliko idealizma in mladostnega navdušenja. Treba je le dati pobud in jo koristno usmerjati.

Moji dostavki k povesti "KAPLAN KLEMEN"

Janez Pristov, VIC.

MNOGO VPRAŠANJ JE POSTAVIL p. urednik v februarški številki v svojih opazkah o Mauserjevi povesti "Kaplan Klemen". Morda bodo moji dostavki tista vprašanja vsaj nekoliko pojasnili.

Karel Mauser je kot majhen deček nekaj let živel v Gorjah. Njegov oče je bil orožnik in so se selili iz kraja v kraj. V Gorjah so prav pod cerkvijo stanovali v veliki stari kmečki hiši "pri Kozlu". Stala je sredi najbolj imenitnih kmetov in je nekoč videla boljše dni. V tistem času je bila last kmeta Daniela z Bleda, ki jo je priženil, pa je sam ostal na Bledu. Hiša se je dajala v najem.

Tukaj sredi kmetov in kmečkega življenja se je Karel navzel tistega kmečkega duha, ki diha iz vsake njegove knjige. Pozneje je oče dobil službo na Bledu in tam so stanovali pri Trilerju, imovitem trgovcu in obrtniku. Karlu so Gorje precej dobro znane, zato pogosto uporablja v svojih povestih imena, ki jih je poznal iz Gorij. Vendar je živel v Gorjah premalo časa, da bi poznal Pokljuko in Triglav. Zato vedno ostaja le na drugi strani Save. Pozna Begunjščico, Zelenico in Stol itd.

Pravi rojen Gorjanec živi in umrje s Triglavom, ki spada v gorjansko občino. Triglav in reka Radovna, okoli teh dveh se sučejo misli Gorjanov. Radovna izvira prav pod Triglavom v dolini Krme, ene od treh poti na Triglav, in se zliva v Savo prav na zadnji meji občine. Je to krasna reka in slavna s svojo sotesko Vintgarjem in slapom šumom. Kaj bi dala Avstralija, če bi jo mogli pričarati sem dol, da bi se vila od Mt. Macedona proti Melbournu! Kako bi to spremenilo žalostno pokrajino!

Torej, Karel Mauser je potem živel nekaj časa na Bledu in od tam, ne vem, po kakšni štipendiji, odšel v šole. Po dovršeni gimnaziji je vstopil v ljubljansko bogoslovje in se ni čuditi, da zna tako dobro opisati "lemenat". Moralo je biti precej proti koncu, da je izstopil in se vpisal na juridično fakulteto. Zaradi pomanjkanja sredstev je moral tudi to opustiti. Stanoval je nekaj časa prav v tisti "Sibiriji", ki jo tako živo opisuje. To pa ni moglo iti dolgo. Kako naj ubogi dijak študira v takem kraju, ko se otroci ves dan derejo in človeka nadlegujejo, da bi jim kaj dal. Pijanci, siti špirita, razgrajajo in njihove žene jih zmerjajo, da zlepa ni miru. To je kmalu uvide! Karel, pustil je Sibirijo, Ljubljano in visoke šole. Vrnil se je Bled k staršem in začel pisateljvati.

Prišla je okupacija in jaz sem izgubil sled za Karlom. Mislim, da ga je konec vojne zalotil na

Misli, April, 1966

Bledu, kar je bila posebna sreča. Če bi ga bili dobili komunisti v roke kje drugje, bi gotovo z mnogimi drugimi vred končal nekje v Kočevskem Rogu. Na Bledu so bili komunisti malo manj strupeni, pač pa so nepričakovano veliko ljudi pognali čez mejo: vse z nemškimi imeni, vse hotelirje in kolaboratorje, čeprav morda le tako osumljene. Verjetno so tudi Mauserja prišteli Volksdeutcherjem.

Tako se je Karel čez noč znašel z družino vred in brez ficka v žepu v nekem koroškem lagerju, desekrat slabšem od Sibirije. Selili so ga z drugimi vred iz lagerja v lager, nazadnje je prišel v Spittal ob Dravi. Po lagerjih je bilo sila stradanja in vsak, kdor je le mogel, je šel nekam delat, da je imel dodatek k živilskim kartam. Tako tudi Mauser. Nekega dne se je znašel prav pri tisti firmi, kjer sem delal jaz.

Ljudje so me hitro opozorili, da je to pisatelj Mauser, ki je prav takrat koval svojega Kaplana Klemena in smo povest vsi brali v podlistku koroške Kronike. Umevno, da sem se zanimal in se brž seznanil s Karlom. Vprašal sem ga, če je on tisti, ki je nekoč stanoval pri Kozlu v Gorjah. Pritrdil je in bil kar presenečen, ko sem mu povedal, da sem tudi jaz iz Gorij. No, potem sva delala skupaj par let, dokler ni odšel v Ameriko.

Glede povesti Kaplan Klemen mi je Mauser sam nekaj povedal, vendar nisem hotel vrtati vanj za vse podrobnosti. Več mi je povedal Gorjanec Šenk, ki je res mnogo vedel. Bil je po poklicu kmet, ampak zelo inteligenten človek in čudovito razgledan. Poznal je vse politike, tudi vodilne komuniste vse literate, poete in umetnike. Če ne on sam, njegov pokojni oče je bil osebni prijatelj Ivana Cankarja. Torej ta Šenk mi je povedal, da je Mauser skoraj za vse osebe, ki nastopajo v povesti, vzel prave resnične ljudi, ki jih je pa zelo po svoje obdelal. "Kaplan Klemen" je nekaka Mauserjeva življenjska izpoved, kot jo vsak dober pisatelj enkrat v življenju napiše. Tak je na primer Lermontov "Junak našega časa" ali Tolstojeva "Ana Karenina". Seveda je to le približna primera, ker Kaplan Klemen nikakor ni Mauser sam, pač pa njegov ideal, (če že ne "idol") kot si je pisatelj predstavljal duhovnika. Tak bi pač želel biti on sam, pa je dognal v sebi, da nima poklica. Reklo bi se lahko, da je slikal svojega "Kaplana" v bolj ali manj zavednem domotožju po duhovniškem poklicu, ki si ga sam ni upal doseči. Ta misel mnogo razloži.

(Konec str. 117)

SPOMINI

STAREGA MENGŠANA

Janez Trdina

(Nadaljevanje.)

A VRNIMO SE SPET K POSTENIM MENGŠANOM in pogledjmo, kako so se hranili in oblačili pred 50 ali 40 leti. Gospodinje so kuhale obilno in jako tečne hrane. Prava kraljevska jed so bili žganci. Ves živež je bil preprosto pripravljen, ali okusen da bi bil dišal tudi razvajanemu želodcu. Kmetje so si stregli z belim pšeničnim kruhom samo o božiču, veliki noči in na pustni dan, sicer so pekli le ajdovega. Kurenta so slavili z velikanskimi flancati, po mengeško: hvancati, in s celimi piramidami klobas, pleč in drugega mesovja. O veliki noči so jedli orjaške, cvebaste in orehove kolače, o cerkvenem prošenju ali žegnaju pa razen drugih dobrot priljubljeni "bob" — majhne krofe. O binkoštih in ob novini se je speklo v vsaki hiši nekoliko hlebcev rženega kruha. Kresovanja, martinovanja in godovanja Mengšani skoraj niso poznali.

Ob najtežjem delu se je hrana nekoliko zboljšala. Mlaticem so se n.p.r. kuhali štruklji in kdaj tudi nekoliko mesa. Sicer je prišlo meso na mizo samo ob nedeljah in praznikih. V mnogih hišah so jedli v nedeljo zjutraj namesto navadnih žgancev godljo. Kri se je v vasi zmeraj lahko dobila, razen nekaj poletnih mesecev. Kavó sta zanesli v Mengeš v kmečke hiše najpej dve Kamničanki, ki sta se tje primožili. Ali več let ju ni nihče posnemal. Kmetice so jo začele srebati šele okoli leta 1850. Rokodelci in obrtniki so se z njo seznanili mnogo prej, ali tudi pri njih se ni kuhala vsak dan, ampak zvečine o posebnih prilikah, o svečanostih in v boleznih.

Vina so popili kmetje kaj malo ob delavnikih. Kdor je hodil take dni v krčmo, se je štel za pijanca in zapravljevca, če ga tudi ni popil več kakor eno ali dve merici. Izmed delavcev so ga dobivali edino kosci, seveda najslabšega. Gospodar ga je vzel ob košnji več skupaj, da ga je stal bokal samo 12 krajcarjev. V krčmah se je točilo po 16, 20 ali 24 starih krajcarjev. Kapljica je bila pristna in povsod dolenska. Morala je biti rdeča, belega vina Gorenjci niso čislali.

Zdrava in obilna hrana je pa Mengšanom tudi teknila. Odlikovali so se skoraj vobče z močnim, žilavim, korenjaškim truplom. Kosti in mišice so jim bile kakor iz jekla. Brez velikega napora so vzdigovali in nosili težka bremena, ki bi se jih bil kak meščan že od daleč ustrašil. Često se je kazala čudovita krepost že v otroški dobi.

O delovni obleki ne bom govoril. Brez madežev in krp ni mogla ostati, ali razdrapan in cunjast ni hodil nihče rad. Ob nedeljah so se pa znali Mengšani postaviti, da jih je bilo veselje videti, zlasti fante in dekleta. Dolge suknene hlače so nosili samo nekateri rokodelci, vsi drugi mladeniči pa kratke do kolen in irhaste. Čevlji so bili visoki, mehke golenice so se potegnile čez kolena.

Na oprsniku (lajbču) so se svetili debeli in redki, ali pa drobni in gosti gumbi. Janke (pruštofe) so nosili suknene, črne ali višnjeve, ovratnik jim ni bil zavihan. Okoli vratu se je dejal lep, svilen robec žive barve, ki je gledal čisto pri drugem ali tretjem gumbu koketno izza oprsnika. Glavo je pokrival kastorast klobuk, poleti tudi črn slammik s srebrno zaponko in kitico dišca. Nekateri so imeli v posebnem hlačnem žepku tudi še nož in vilice, ali ta šega je že davno izginila. Srajce so imeli ob delavnikih debele, hodne, ob nedeljah pa pražnje, ali pa že tudi pavolnate. Po eno pavolnato srajco je imel najslabši hlapec in do malega vsi otroci.

Dekleta so se šopirile ob nedeljah in praznikih v kupivnih krilih visoke barve, v pavolnatih rokavicah, ki so bili za vratom in za pestmi često mrežasti, in v dragocenih, prekrasnih pečah, katerih še niso bili izpodrinili robci. Tu pa tam so se jele prikazovati tudi lepe suknene jopice in špenzerji. Vrat in nendra so pokrivali veliki svileni robci, ki so veljali po dva do tri goldinarje starega denarja.

Namesto nerodnih starinskih čevljev so zavladali lahki in mehki šolnički. Pozimi so nosili skoraj vsi možje, pa tudi mnogi fantje in mnoge žene, kožuh. Krznar je bil v vasi. Burnusi so bili tisti čas še povsem neznani. Nekateri možaki so se zavijali v plašč, ali kožuh je bil veliko bolj v čišlu in priljubljen. Bolj postarni možje niso mogli prebiti brez kučme; na marsikateri glavi se je videla topla polhovka.

Kritični duh se je začel vzbujati tudi v Mengšu. Previsoke barve so se mladini zamerile, zahtevala je bolj temne in položne. Leta 1830 so sloveli rdeči svileni robci z zlatimi rožicami, pruštofi so pa bili iz višnjevega sukna. Leta 1850 so pa nosile deklice že rajši sive, sinje in pepelnate robce, fantje pa kamizole iz temnozelenega, zlasti pa iz rjavega (kofetaste barve) sukna.

Politično mišljenje je bilo v Mengšu v vseh hišah, moglo bi se reči, skrajno demokratično. Nikjer na Slovenskem nisem našel ljudi, ki bi gospodo sovražili tako strastno in korenito kakor Mengšani. To prihaja od tod, ker so bili kmetje v starih časih krvavo zatirani. Ob času tridesetletne vojne je zapolnil mengeški graščak vse podložne kmete po svetu. Te katastrofe so se spominjale mengeške povesti. Izmed vseh vladarjev so hvalili Mengšani najbolj Jožefa II. in Napoleona, češ da je prvi kmetu najbolj pomagal, drugi pa prinesel v deželo red in pravico. Razen graščakov so črtili stari Mengšani tudi uradnike in vobče gospodo. Menili so, da jim gospoda krati pravico in da jih preveč zaničljivo prezira, o mora kmet vendar vse rediti.

Mengeš stoji na Gorenjskem, ali Mengšani se niso šteli med Gorenjce ne med Dolenjce. Govorili so, da se pravi Gorenjci začenjajo šele dobre pol ure nad njihovo vasjo — v Suhodolah. In res se razlikuje mengeško narečje v marsikaki reči od tistega, ki vlada v Suhodolah in dalje gori. V Mengšu pravijo: živlene ali tudi žulene, v Suhodolah se pa čuje povsem razločno lj in nj, torej življenje, itd.

Ako se hoče pretresati mengeška pravica, je treba dobro razlikovati rokodelce od pravih kmetov, ki jih je hranila zemlja in živinoreja. Kmetje so bili veliko treznejši, bolj pobožni in redoviti od rokodelcev, ki so svoje zasluzke navadno zatratili po krčmah in v loteriji. Med ponočnimi vasovalci in pretapači je bilo gotovo desetkrat več rokodelskih in obrtniških nego kmetiških sinov. Zgodilo se je, da je vzel mož zemljedelec v nedeljo popoldne s seboj svojo ženo in se napotil v kako pošteno krčmo, kjer se je razgovarjal modro s sosedi in prijatelji o nekdanjih in sedanjih časih, o zgodah in nezgodah. A take veselice si je privoščil zvečine jako po-

redkoma. O mengeških kmetih stare korenine bi se moglo trditi isto, kar o starih Rimljanih, da so bili "tristes et graves". Da, bili so resni in zastavni in niso dosti marali kratkočasnic in burk.

Otroke so vzrejali jako strogo in jih krotili s palico. Vpričo odraslih ne daj Bog, da bi bil zinil paglavec kako besedo. Poleg očeta in matere so morali sedeti ali stati tiho in nepremično kakor lipovi bogovi. Na veselice niso smeli iti ne sinovi ne hčere. Otdod je prihajalo, da premnogi odrasli fantje in dekleta niso znali nič peti in plesati. Oboje so imeli Mengšani za nepotrebno, bedasto in nespodobno. Zato je pa bilo čisto malo nezakonskih madežev po krstnih knjigah.

Gopodarji in gospodinje pa niso pazili skrbno samo na svoje otroke, da jim ne zablodijo na kriva pota, ampak tudi na svojo družino. Hlapec in dekla, ki sta kvantala in ponočevala, sta morala oditi iz hiše, preden jima je še poteklo leto. Z dobrimi posli so pa raveli jako blago. Imeli so jih popolnoma za domače. Kruh so si rezali sami, niti sadje so jim ni zapiralo. V tem oziru je vladala prav patriarhalna prijaznost. Otrokom ni bilo dovoljeno žaliti hlapca in dekla. Če sta izpolnjevala svoje dolžnosti vestno, sta živela tako prijetno, kakor če bi živela pri svojih roditeljih. Zato pa tudi družina ni silila v druge službe. Ostali so radi po več let pri istem gospodarju, nekateri so se pri njem postarali in umrli. Ako je kdo gospodarja obrekoval vpričo njih, so se potegnili za njegovo poštenje, kakor da branijo dobro ime svojega očeta.

Te lepe razmere so se jele rušiti okoli leta 1840. Večjo potuho so dajali svoji deci in posebno pomočnikom rokodelci in obrtniki. Zato je pa bila ta mladina dosti bolj razuzdana nego kmetiška. Po dobrih hišah so učili otroke govoriti takole: ne "Dragar je šel", ampak "Dragarjev oče so šli."

(ŠE!)

ALI ALDO MORO ZASLUŽI TAKO HVALO?

NEKO MNENJE O NJEM SE GLASI: Predsednik italijanske vlade Aldo Moro je na obisku v Jugoslaviji zapustil silno lep vtis. Najsibo v Belgradu ali Zagrebu, povsod se je vsak dan udeležil svete maše in med njo prejel sveto obhajilo. Noben človeški ozir ga ni zadržal, da ne bi prostodušno izpovedal svoje globoke vere. Ko je bil v Belgradu sprejem, sta bila pri njem navzoča tudi belgrajski patriarh in nadškof Bukatko. (B.B.)

"Klic Triglava" v Londonu piše:

"Primorski in domovinski katoliški tisk sta močno poudarjala, kako praktičen katoličan je predsednik rimske vlade g. Moro. Toda naši slovenski ljude se sprašujejo, kje se začinja in kje se končuje

tako praktično katoličanstvo, če predsednik vlade sploh ne odgovarja na vloge slovenskih predstavnikov in organizacij slovenske manjšine, da o kakšni resni in stvarni obljubi po izboljšanju položaja sploh ne govorimo . . . Vem, da bodo nekateri rekli, da je to pač politika in da je ni moč mešati s privatnim življenjem predsednika vlade. Toda potem tudi ne gre izrabljati tega privatnega življenja v politične ali verske namene. Mnjenja sem, da mora biti politika krščanskega moza v celoti krščanska. Mora braniti interese svojega naroda, če so v nevarnosti, mora pa tudi zaščititi koristi slovenske manjšine, kakor veleva ustava in zahteva krščanska beseda".

(K.T., febr. 1966)

MISIJONAR FRANC PIRC IN MESTO PIERZ

V AMERIKI

V SPOMINIH STAREGA MENGSANA je bil omenjen misijonar Pirc, ki je bil pred odhodom v Ameriko za Baragom župnik v Pečah pod Limbarsko goro in pozneje v Podbrezjah na Gorenjskem. Pisatelj Trdina je vedel, da so mengeški kmetje hodili k njemu po mlada sadna drevesca.

V "Podbreškem glasu" iz leta 1930 pa beremo naslednjo zanimivost:

Letos je ravno 75 let, odkar so odšli prvi Podbrežani v Ameriko. Bila je to družina Lovrenca Noča iz Srednje vasi. Gospodar je bil star 56 let, žena Antonija r. Pirc 51 let. S seboj sta vzela enega sina in tri hčere. Mati je bila sestra slovitega misijonarja Fr. Pirca, ki je župnikoval nekaj časa v Podbrezjah. Verjetno je, da so šli v novi svet po njegovem prizadevanju. Obenem s to družino je odšel v Ameriko tudi Janez Pogačnik, star 23 let. Dočakal je visoko starost, saj je še med prvo svetovno vojno pisal župniku v Podbrezje. Ker še ni bilo železnice, so se odpeljali z vozom do Ljubljane in potem naprej do Trsta. Najstarejši Podbrežani še vedo povedati, kako so med potjo prepevali, da so jih ljudje na Sorškem polju hiteli k cesti poslušati.

Vožnja po morju je trajala nad dva meseca. Naselili so se v kraju misijonskega delovanja g. Pirca, v kraju St. Paul ki je v državi Minnesota. Dne 4. febr. 1856 je pisal misijonar Pirc tedanjemu župniku v Podbrezjah Slapniku, da je zelo zadovoljen z Gorenjci, ki so se tja preselili, in so mu v starosti v veliko tolažbo. Lahko mu verjamemo, saj se je drugače sukal po večini med Indijanci. Daleč naokoli ni bilo še prave civilizacije.

Tako so se v Podbrezjah spominjali misijonarja Pirca leta 1930.

Iz Amerike pa prihaja prav te dni svojevrstno poročilo o spominu na misijonarja Pirca. Nekako takole:

V Združenih državah Amerike je bilo več Slovencev, ki so svoj narod v novi domovini zelo proslavili. Med njimi je misijonar Franc Pirc, ki je leta 1835 odšel kot župnik iz Podbrezj v dušno pastirstvo med Indijance ob Michiganem jezeru. Nekaj časa je bil tesen Baragov sodelavec. Pred odhodom v Ameriko je postal zelo znan že doma med Slovenci, saj je prav on napisal knjigo o umnem sadjarstvu. Po prihodu v Ameriko je začel pospeševati

sadjarstvo tudi tam. Seme je dobival iz domovine. Na njegovo vsestransko delavnost so kmalu postale pozorne tudi ameriške oblasti. Ko je odšel iz Michigana v Minnesoto, so ga imenovali za vselitvenega komisarja za kraje ob gornjem Mississippiju, ameriški največji reki. Tam je med drugimi naselbinami ustanovil tudi mesto St. Cloud, ki je danes sedež škofije in kjer je bil škof tudi Slovenec Jakob Trobec.

Leta 1865 je prišlo v tiste kraje večje število rojakov. V bližini St. Clouda so si ustanovili vas "Kraintown" in še drugo z imenom Rich Prairie — Bogata poljana. Ta drugi kraj se je razvil polagoma v majhno mesto in v spomin na misijonarja Pirca so mu leta 1894 dali ime PIERZ. Seveda so slovensko ime nekoliko poamerikanili, da se izgovarjava glasi Pirc.

Enako so se poamerikanili Slovenci tistih krajev, saj je zdaj tam gotovo že četrti in peti rod. Pirc se je v visokih letih vrnil v Ljubljano in tam umrl.

Živo so se pa Amerikanci spomnili svojega minnesotskega pionirja, ko so lani obhajali stoletnico mesta Pierz, čeprav pred sto leti še ni imelo tega imena. Tudi srednja šola v mestu proslavlja Pirčevo ime, imenuje se "PIERZ Memorial School". Ena mestnih ulic je imenuje "KAMNIK Street" v spomin na Pirčev rojstni kraj.

Naj omenimo še to, da tudi Legiševa in Słodnjakova ZGODOVINA SLOVENSKEGA SLOVSTVA, ki je izšla v Ljubljani leta 1959, na dveh mestih častno omenja Franca Pirca. Na enem mestu v zvezi z Baragom:

"Za njim (Baragom) je šlo na tako pot (v misijone), ki je po svoje razgibala Slovence in prinašala zanimanje za tuje kraje, še več znanih mož, na priliko **sadjor Pirc** ali afriški misijonar Knoblar. Baraga sam se je posebno priljubil z DUŠNO PAŠO, ki so jo večkrat ponatisnili, pisal je še iz Amerike za slovenske vernike . . ."

Na drugem mestu beremo:

" . . . za pouk slovenskim bralcem . . . so predstavili knjige: za čebelarje Goličnik, v zadnjem času pa Zemlja ali Pintar, za sadjarje Jarnik, ali sama napisala: Dajenko (čebelarstvo) in Pirc (**sadjarstvo**)."

STRAHOTNA NEZGODA V ODRANCIH

MALO PRED NOVIM LETOM smo brali v tisku iz domovine naslednje poročilo:

NOVA CERKEV V ODRANCIH

Nekateri menijo, da je prekmurska vas Odranci med največjimi, če ne celo največja slovenska vas. Ker je bila dosedanja lesena cerkev za vse prebivalce Odranc premajhna, saj so pogosto stali pred cerkvijo, v kateri zaradi pomanjkanja prostora ni klopi, so se odločili, da bodo zgradili novo, veliko cerkev. Predračun je bil sprva 87 milijonov din, potem pa so ga zmanjšali na 38 milijonov din. Vsa nekvalificirana gradbena dela opravljajo vaščani sami, precej pa so prispevali tudi v denarju. Svojo pomoč so obljubili tudi pomurski izseljenci.

Odranska cerkev sv. Trojice bo menda največja po vojni zgrajena cerkev v Sloveniji. Zidovi bodo debeli več kot pol metra, arhitektonsko pa bo med najmodernejšimi cerkvami. Prvotno je bilo v načrtu, da bo imela tri stolpe, ker pa bi to veljalo preveč, so se odločili, da stolpov ne bo. Edino stolp, v katerem je bil predviden navček, bodo morda dozidali, tako da bo cerkev imela svoj zvonik.

Če bo dovolj denarja, bo cerkev ogrevana s centralno kurjavo. O tem zaenkrat ni še nič gotovega. Obetajo, da bodo prihodnje leto gotovi z zidarskimi deli in jo bodo potem opremili v približno letu dni. Sicer pa so z gradnjo vaščani zadovoljni, saj so jo začeli zidati šele letos aprila in bodo do konca leta po vsej verjetnosti zgradili že tudi kupolasto streho. Kdo bo cerkev poslikal in kdo bo načrta notranjo opremo, še ni znano.

Tako se je bralo poročilo nekako od septembra lanskega leta. Poročilo je bila dodejana tudi slika, ki kaže, kako visoko nad zemljo so že segle takrat stene nove cerkve.

Letos malo pred velikim tednom je pa udarila med nas v Avstralijo silna novica, da se je cerkveni obok iz neznanih vzrokov udril in podsul precejšnje število delavcev, pa baje tudi vprežne živine, ki je dovažala material. Sedem ljudi je bilo ubitih, več pa ranjenih. Podrobnejšega obvestila do zaključka pričujoče številke nismo prejeli.

Na žalost je med ubitimi tudi brat gospe Kavashove, ki živi z možem v sydneyskem predmestju Gymea. Ime mu je bilo Vinko. Zvesti naši naročnici iskreno sožalje, Vinku pa plačilo pri Bogu!

POSLEDNJA "KOROTANOVA" ZAHVALA

Dunaj, 26. marca 1966

Dragi dobrotniki v Avstraliji: —

Z veseljem in hvaležnostjo sem prejel vašo poslednjo pošiljko denarja za visokošolski slovenski dom na Dunaju v znesku 7.160 šil. Vašo veliku pomoč cenim prav tako jaz sam kot vsi koroški Slovenci. Ne bodo pozabili na vašo dobroto. Ena dijaška soba v zavodu KOROTAN bo posvečena Slovincem v Avstraliji. Pristrčna hvala!

Vašo pomoč cenimo tem bolj, ko vemo, da imate rojaki v Avstraliji velike potrebe tudi za izvršitev lastnih načrtov v Sydneyu, Melbournu in drugod, pa se vseeno ne bojite žrtev za nas. Zanimalo vas bo, kako daleč smo z delom pri gradbi KOROTANA. Lahko rečem, da smo v zadnji fazi in bo DOM prihodnji september našim dijakom že odprt.

V dveh oddelkih (za dekleta in fante) je skupno 90 sob. Vsak študent bo imel svojo. Poleg tega ima KOROTAN dvorano za sestanke in prireditve, prav tako več čitalnic. Ima tudi najhno kapelo, ki se po potrebi lahko razširi s pritegnitvijo glavne

čitalnice. V zavodu je tudi sedem kuhinj, ker si bodo vsaj zajtrk dijaki sami pripravljali. Tudi dvorana za notranji šport je v poslopju. Žal, za vrt ni prostora. Za okras s cveticami bomo porabili balkone in nižjo teraso v prvem nadstropju. Na splošno je lega Doma ugodna in prijetna. Stavba sama je med najmodernejšimi na Dunaju in je res v ponos koroškim Slovincem. Skrbi in naporov še ni konec, vendar se bližamo dokončnemu uspehu. Še enkrat pristrčna hvala in Bog povrni!

P. Ivan Tomažič, za KOROTAN.

KAJ SE VAM ZDI O KRISTUSU?

ČIGAV SIN JE?

(Mat. 22,42)

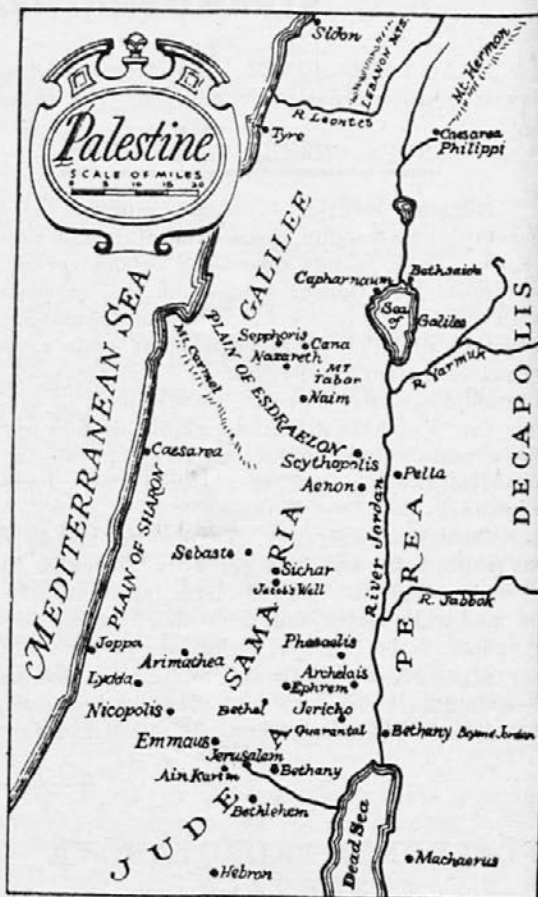
Vernim katoličanom je odgovor lahak. Vendar se je bati, da Kristusa premalo poznamo in malo vemo o njem. Pozabili smo. Prav bo, če ponovimo vsak mesec nekaj, kar so evangelisti o njem napisali. Poznanje Kristusovega življenja in delovanja bo poglobilo našo vero vanj.

Besedilo evangelijev imamo tu spodaj na levi strani, na desni pa pojasnila k besedilu, da nam bo lažje razumljivo. Priložena je zemljepisna karta Palestine, da lahko sledimo, kje se dogodki evangelijev vršijo.

Če pravimo, da smo Kristusovi moramo Kristusa kar najbolje poznati!

GALILEJCI IN PILAT

Prav ta čas pe je bilo nekaj navzočnih, ki so mu (Jezusu) poročali o Galilejcih, katerih kri je bil Pilat pomešal z njih daritvami. In odgovoril jim je: "Ali mislite, da so bili ti Galilejci zato, ker jih je to trpljenje zadelo, večji grešniki ko vsi drugi Galilejci? Ne, vam pravim; toda če se ne spokorite, boste vsi enako pokončani. Ali onih osemnajst, ki je nanje padel stolp pri Siloi in jih pobil, ali mislite, da so bili ti bolj krivi kot vsi ljudje, kateri prebivajo v Jeruzalemu? Ne, vam pravim, toda če se ne spokorite, boste vsi prav tako pokončani."

VI SMO NUJNO POTREBNI POKORE

Jezus se sedaj mudi v Judeji, nekje blizu Jeruzalema. Morda so bili neki znanci iz Galileje, ki so prišli poročati o Pilatovi nasilnosti. Dal je pomoriti nekaj ljudi prav ko so opravljali svoje daritve, in se je njihova kri pomešala med kri darovanih živali. Jezus se ni zgrozil nad Pilatom, brž je porabil dogodek za duhovni nauk. Dodal je še drug primer nasilne smrti nekaterih, ki je bil posledica naravne nezgode. Nihče naj ne misli, da so bili nasilno pomorjeni kaznovani zgolj zavoljo grešnega življenja, dočim vsi drugi žive, kakor da bi ne bili grešniki tudi oni. Vsi brez izjeme potrebujemo pokore.

Povedal je pa tudi tole priliko: "Nekdo je imel v svojem vinogradu vsajeno smokvino drevo in je prišel iskat sadu ne njem, pa ga ni našel. Rekel je vinogradniku: Glej, tri leta je, odkar hodim iskat sadu na tej smokvi, pa ga ne najdem. Posekaj jo torej, čemu še zemljo izrablja? Ta pa mu je odgovoril: Gospod, pusti jo še to leto, da jo okopljem in ji pognojim. Če obrodi sad, če pa ne, jo boš potlej posekal."

NA SOBOTNI DAN OZDRAVLJENA

Učil je pa v neki shodnici v soboto. In glej, bila je ondi žena, ki je imela duha bolezní osemnajst let; bila je sključena in se prav nič ni mogla zdraviti. Ko jo je Jezus videl, jo je k sebi poklical in ji rekel: "Žena, rešena si svoje bolezní." In položil je nanjo roke in takoj se je zdravila in je Boga slavila. Oglasil pa se je predstojnik shodnice, nejevoljen, da jo je Jezus ozdravil v soboto, in je govoril množici: Šest dni je, v katerih je treba delati; ob teh torej prihajajte in se dajajte ozdravljati, ne pa sobotni dan. — Gospod pa mu je odgovoril: "Hinavci, ali ne odvezuje vsak izmed vas v soboto svojega vola ali osla od jaslí in ga žene napajati? Te hčere Abrahame pa, ki jo je satan imel zvezano, čujte, osemnajst let, ni bilo treba rešiti te vezi sobotni dan?"

In ko je to govoril, je bilo vse njegove nasprotnike sram, in vsa množica se je veselila vseh veličastnih del, ki jih je storil.

PRAZNIK TEMPELSKEGA POSVEČENJA

Takrat se je obhajal v Jeruzalemu praznik tempeljskega posvečenja. Bila je zima in Jezus je hodil v templju po Salomonovem stebreniku. Obstopili so ga Judje in mu govorili: Doklej nas boš pustil v negotovosti? Če si Kristus, povej nam odkrito!

Jezus jim je odgovoril: "Povedal sem vam, pa ne verujete. Dela, ki jih izvršujem v imenu svojega Očeta, pričajo o meni. Toda vi ne verujete, ker niste izmed mojih ovac. Moje ovce poslušajo moj glas in jaz jih poznam in hodijo za menoj. In jaz jim dam večno življenje: in ne bodo se pogubile nikoli in nihče jih ne bo iztrgal iz moje roke. Moj Oče, ki mi jih je dal, je večji ko vse; in nihče jih ne more iztrgati iz roke mojega Očeta. Jaz in Oče sva eno."

Hoteli so ga zgrabiti, pa se je umaknil njihovi roki. In odšel je spet čez Jordan in je ostal ondi. In mnogo jih je tam sprejelo vero vanj.

Misli, April, 1966

Nasilna smrt nekaterih naj bo vsem drugim v opomin, da je spreobrnjenje potrebno tudi njim. Naj nas ne prevzame napačen občutek, češ: kazen je prišla nad one, ki so jo zaslužili, božji jezi je zadoščeno, mi pa lahko svobodno dihujemo. Kako napačen bi bil tak občutek, razloži jako nazorno prilika o nerodovitni smokvi. Bog daje ljudem čas, potrpežljivo čaka duhovnega sadu od njih, opominja jih in jim vzbuja vest. Če pa le nič takega ne dočaka, bo pa nekoč zapela sekira nad njimi prav tako kot nad smokvo.

JEZUS NI "PRELOMIL" SOBOTE

To ni edini primer, da je moral Jezus ali z besedo ali z dejanjem pokazati: On, včlovečeni božji Sin, je tudi gospodar sobote. Zveze s prejšjim besedilom tega (Lukovega) evangelija ni težko najti. Pravkar je Gospod govoril o nužnosti duhovne prenovitve vsega ljudstva, pa se na kričeč način izkaže, kako malo so zlasti voditelji voljni z dušo in srcem prisluhniti Jezusu. Veliko dobroto je napravil ženi, ko jo je v hipu ozdravil. Ampak bila je sobota, tisti dan v tednu, ki je po božji postavi dan popolnega počitka. Kaj je "popolni počitek", so razlagali judovski učitelji in pismouki. V teh naukih je bilo precej farizejsko pobarvanega. Slo jim je bolj za videz, nego za pametno razumevanje, jim je bolj za videz, v kakšnem smislu je mogel kdo obtožiti Jezusa, da je prelomil postavo sobotnega počitka, ko je ozdravil bolno ženo? Kvečjemu v tem, da je položil nanjo roke. To naj bi bilo tisto prepovedano "delo"? Ni čudno, da so se po tako oprijemljivem Jezusovem pojasni lu čutili močno osramočene.

JEZUS — SIN BOŽJI

Praznik tempeljskega posvečenja, mi bi rekli "žeganje", se je obhajal v decembru. Ni bil obvezen za vse, da bi morali priti v tempelj. Mnogi so ga obhajali doma in svoje hiše slovesno razsvetlili. Ker je bil zunaj mraz, je Jezus iskal priliko za srečanje z ljudmi in za pouk kar v notranjosti templja. Pa so bili že spet nad njim judovski prvaki. Ali je Kristus ali ni? To se pravi, ali je on tisti napovedani, Mesija, ki so ga pričakovali kot rešitelja izpod rimskega gospostva . . . Zdaj je čas, da ga "ujamemo" in zatožimo! Pa se jim še ni posrečilo. Ne, Jezus ni politični voditelj, prihaja kot Sin božji le duše reševati. No, to je pa še hujše — kar Bog hoče biti! Takega pa lahko kar sami kaznujejo, si mislijo. Ker pa še ni prišla njegova ura, se Jezus umakne čez Jordan — pokrajina se imenuje Pereja in tam ga bomo odslej nekaj časa srečavali.

KRALJ ALBOIN NA GORI MATAJUR

Letos v juliju bo 100 let, odkar so Beneški Slovenci z ljudskim glasovanjem odločili, da hočejo spadati pod kraljevsko Italijo, ne pod cesarsko Avstrijo. Čeprav dogodek v zgodovini Slovencev ni zapisan s svetlimi črkami, je ob stoletnici kaj primerno, da posvetimo nekaj spomina bratom in sestram v najbolj zapadni slovanski pokrajini. V ta namen letos kak članek v MISLIH o slovanski Benečiji.

— Ur.

OKOLI LETA 550 PO KRISTUSU je bila poznejša in današnja slovenska zemlja v oblasti germanskih Langobardov in Gepidov. Od vzhoda so silili vanjo divji Obri ali Avari, nekako turško mongolsko pleme. Nastala so trenja in vojske. Langobardi so se zoper Gepide zvezali z Obri in njihovo oblast popolnoma strli. S porazom Gepidov so se pa znali bolj okoristiti Obri kot Langobardi. Začeli so izpodrivati svoje "zaveznike" in jim jemati življenjski prostor. Verjetno so bili z Obri že takrat pomešani tudi Slovenci.

Okoli leta 565 so Langobardi dobili novega, zelo podjetnega kralja. Ime mu je bilo Alboin. Ta je odločil, da se Langobardi ne bodo na tedanjem ozemlju ropkali ne z Obri ne s kakim drugim vsiljivim ljudstvom, odselili se bodo — v Italijo. Pred njimi so si izlete v Italijo privoščila že razna ljudstva. Goti so v njej celo ustanovili lastno kraljestvo. Poskusili so tudi Huni, pa se jim ni obneslo. Prav v času, ko je Alboin postal kralj, je pa bilo videti, da je Italija spet nekako "odprta" za prevzem po kakem tujcu, zakaj že itak precej slabotna bizantinska oblast je bila romanskim ljudem tam nezaželjena, če ne naravnost osovražena. Kralj Alboin je torej pozval svoje ljudi, naj se pripravijo za odhod z vsem, kar imajo premičnega blaga: od ljudi do zadnje pasje mrcine.

Selitev Langobardov v Italijo je popisal zgodovinar Pavel Diakon, ki ke bil doma v Čedadu, v današnji Beneški Sloveniji. Živel je malo pozneje in je z lahkoto zbral podatke za svoj zelo obširni spis, saj je bil sam langobardski človek.

Pripoveduje tako:

"Tedaj je Alboin lastno zemljo, to je Panonijo, podelil svojim prijateljem Obrom na ta način, da se morejo Langobardi zopet vrniti na svojo grudo, ako bi jim bilo to kdaj potrebno. Tako so torej Langobardi, zapustivši Panonijo, odhiteli z ženami, otroki in vsem blagom, da bi zasedli Italijo. V Panoniji so sedeli 42 let. Odšli so pa iz Pa-

nonije meseca aprila, drugi dan po sveti veliki noči, ki se je tisto leto praznovala 1. aprila, ko je po učlovečenju Gospodovem minilo 568 let."

Torej kljub težavam z Obri je Alboin pustil vrata odprta za povratek — za vsak primer. Morda je mislil na Hune, ki so se morali vrniti. Drugo vprašanje seveda je, kako bi Obri Longobarde sprejeli, če bi res prišlo do vrnitve. Toda Langobardi se niso vrnili.

Po kateri poti so rinili v Italijo, je namignjeno v spisu Pavla Diakona takole: "Italija ima na vzhodu, tam kjer se drži Panonije, široko odprt in popolnoma raven dohod." Tu brez dvoma misli na Vipavsko dolino, ki se mu pa zdi nekam bolj "ravna" kot v resnici je. Sicer je pa itak jasno, da so tudi Langobardi, kot druga ljudstva pred njimi, porabili za potovanje stare rimske ceste v smereh: Ptuj — Celje — Ljubljana — Hrušica — Oglej.

Z zanimanjem beremo pri Pavlu Diakonu naslednje poročilo:

"Ko je torej kralj Alboin z vso svojo vojsko in množico svojega ljudstva prišel na skrajne meje Italije, se je povzpel na goro, ki se dviga v tistih krajih, in si je — kolikor je mogel s pogledom obseči — ogledal del Italije. Ta gora se od takrat imenuje zaradi tega, kakor pravijo, Kraljeva gora."

Če je kdaj imela kaka gora v tistih krajih res to ime, je v teku časa izginilo. Zgodovinarji sklepajo, da je bila tista gora poznejši in današnji Matajur. Dviga se malo pod Kobaridom 1643 m visoko. Današnjim Beneškim Slovencem pomeni nekako toliko kot ostalim Slovencem Triglav. Po njem je imenovan edini njihov časopis, ki nekaj let izhaja zanje v Benečiji — MATAJUR.

Odkod to čudno ime? Sklepajo, da je nastalo iz latinskega naziva Mons Major. Poskusili so že tudi z drugimi razlagami, pa ta se zdi najbolj verjetna. Saj je tudi nekaj drugih krajevnih imen podobno poslovenjenih, n. pr. Civitas — Cividale — Čedad.

Kako velik del Italije je mogel Alboinov "pogled obseči"? Tik pod seboj je imel hribovit svet z globokimi dolinami vse dol do Čedada, svet, ki predstavlja zadnje obronke Alp in Krasa pred odprto in ravno Italijo ob Padu. Za ta svet se ni posebno zanimal. Še sanjalo se mu ni, da je prav on s svojo odpravo v Italijo pripomogel k temu, da je ta svet nekaj desetletij pozneje dobil ime **BENEŠKA SLOVENIJA**. Takrat je bil ta svet del obširne Furlanije (Friuli). In je šel kraljev pogled dalje tja v veliko ravnino, ki je bila daleč proti

zapadu odprta njegovim očem in nad vse privlačna. Šinila mu je v glavo misel: Nak, ne bom se vračal s svojimi ljudmi v Panonijo, Furlanijo si osvojimo in tu ostanemo! S tem odlokom je bila dana možnost nastanka Beneške Slovenije.

Furlanija! Kdo so Furlani?

V prvih stoletjih po Kristusu so Rimljani razširili svojo oblast preko Panonije in Norika, ki sta pozneje (v šestem stoletju) prišla v slovenske roke. Takrat so pa živeli tam stari Iliri in Kelti, ki so si jih Rimljani polagoma podvrgli in ustanavljali med njimi rimska mesta ter uvajali latinški jezik. Lepo število Latincev se je naseljevalo v novo pridobljene pokrajine in se deloma pomešalo med prejšnje domačine. Latinščina je hitro izgubljala prvotno čistost, iz nje je nastal bolj ali manj spakodran jezik, ki se je vedno bolj odtujeval latinščini, pa vendar ostal neka napol romanska govornica. Ko so pa v Panoniji in Noriku začela razna germanska ljudstva izpodrivati Rimljane,

je mnogo teh bežalo v Italijo in se naseljevalo v Furlaniji. Ker je Rim izgubljal nekdanjo notranjo silo, so si Furlani omislili svoje kraljestvo in se kar dobro ustanovili. Preko njihove dežele so se pomikala germanska ljudstva (Goti in drugi) globlje v Italijo, Furlanijo so puščala za sabo. Kralj Alboin je pa imel oko prav za to deželo in si jo je res podvrgel. Furlanščina kot jezik je spet doživljala nov razvoj in se vedno bolj oddaljevala od latinščine na jugu, ki se je polagoma razvijala v poznejšo italijanščino.

Langobardi so se po Alboinovem ogledu dežele z Matajurja spustili naprej in so zavzeli Furlanijo, seveda ne brez bojev. Po njih je dežela dobila novo ime — Lombardija, ki pa Furlanije ni mogla zbrisati z zemljevida. Furlani in Slovenci so že 13 stoletij bolj ali manj dobri sosedje blizu tam, kjer je poželjiv Alboinov pogled z vrha Matajurja odločil, da imajo zdaj nastopiti svojo zgodovinsko pot — Slovenci.

TA "PRATIKA" PA TOČNO ZADENE

Razne Pratike, tudi "nova družinska" iz Celovca za 1966, imajo za vsak dan v letu vnaprej napovedano vreme. Verjetno niti na Koroškem nihče ne vzame tistih napovedi zares, kajšele kdo med nami v Avstraliji. Ali naj verjamem, na primer, da je dne 19. januarja 1966 državo Queensland pobelil sneg?

Bolj brihtni so naši ljudje v Venezueli. Ne izdajajo sicer pratike, pa napovedujejo vreme kar v mesečniku "Življenje" za nazaj in za naprej. To pa tako, da velja napoved za ves svet in tudi drži. Zaslužijo, da za njihove napovedi izvemo tudi v Avstraliji:

Januar:

Če zebe, ko praznujemo sveto Nežo, zapiral boš vrata, da mraza ni v vežo.

Februar:

Ako se dosti moži jih in ženi o pusti, pride jih dosti ljudem v čeljusti.

Marec:

Zajklja, ki že v marcu mladiče doji, ostane živa, dokler je kaj ne umori.

Misli, April, 1966

April:

Pes, ki ta mesec grize travo, mora k tlom pripogniti glavo.

Maj:

Kdor o svetem Pankraciju v loterijo stavi, ali zadene ali pa vsaj denar zapravi.

(Pa še drugič, če dobimo.)

DIJAŠKI ZAVOD ŠKOFA ROŽMANA v predmestju Buenos Airesa v Argentini ima letos 30 slovenskih gojencev. Deloma so že dijaki srednjih šol, deloma učenci zadnjih dveh razredov osnovne šole. Ti zadnji imajo ves pouk v zavodu in tudi izpite, ker je država priznala slovenski privatni šoli pravico javnosti. To je edinstven primer v slovenski emigraciji in vsem slovenskem svetu naših časov. Srednješolci ali gimnazijci pa hodijo v argentinsko šolo, v zavodu dobivajo samo pouk v slovenščini, slovenski zgodovini, zemljepisju in tako dalje. Zavod in njegovo šolo seveda vzdržujejo le z darovi velikodušnih rojakov v Argentini in drugod po svetu.

KUZMOVO KRATKO POLETJE

Za Misli napisal Vinko Beličič

(Nadaljevanje)

IV

ZDOLGOČASENI SUHORČANI SO KONČNO IMELI o čem govoriti! Ime "Kuzma" se je namah udomačilo in že so starši z njim strašili otroke. Tudi pismonoši Jermanu je bilo zdaj po samotnih potih zmerom nekoliko tesno Pazil je, da se ni dlje zamujal nego je bilo treba.

"Po tem drznem napadu in ropu bomo nedvomno kmalu čuli o kakem novem Kuzmovem junaštvu," je napovedoval orožniški poveljnik. "Prvi uspeh mu bo stopil v glavo — in ga mogoče tudi pogubil."

A nič novega ni bilo čuti: nobenega ropa ali vloga, nobene tatvine, nobenih sumljivih ljudi, ki bi se klatili po samotnih krajih. Medtem je zacvetela in zadišala trta, dozorele so črešnje, zaprle so se šole začela se je košnja. Ljudje so bili veliko zdoma. V kratkih junijskih nočeh so spali ko ubiti, ker sta jih utrujala vroča svetloba kresnih dni in močni duh sena.

Nedaleč ad Robide je bival upokojeni vlakovodja Kresman s hčerko Lino in z zetom.

"Ata, ste mogoče vi sinoči pobrali perilo?"

"Kakšno perilo?" se je začudil Kresman.

"Kakšno perilo — Bog se usmili! Tisto vendar, ki se je sušilo na vrtu. Včeraj po kosilu sem ga obesila, preden smo šli v trtje vezat mladje."

"No — in kaj je?"

"Ni ga!" je vrisnila Lina. "Samo ščipalke so ostale na vrvi! Kristus — okradeni smo! Najboljše perilo je šlo!"

Stari Kresman je koračil na vrt. Nič ga ni to jutro razveselila črešnja z rdečimi žanjglji, zakaj vrv za sušenje perila je bila oplenjena.

"Vse je šlo, nekaj starih kuhinjskih brisač je ostalo," je tarnala Lina in sklepala roke. "Naše rjuhe in prti in srajce — vse je šlo! Vse je pobral zlodej — da bi mu parklji odpadli še danes!"

Vpila je in jokala, ko da bi se svet podiral. Potem pa je utihnila, se preoblekla in odbrzela v Suhor.

"Gospodje orožniki, to noč smo bili okradeni. Uničeni smo!" je bruhnala.

"Denar? Obleka? Živež? Perutnina?"

"Perilo — naše najboljše perilo! Moja bala! Lastnoročno sem uvezla monograme! Se bo našlo — kaj mislite?"

"Gospa, lepo počasi boste vse naštel, kar vam je zmanjkalo, mi pa bomo zapisali. Torej — kar začnimo!"

Lina je veliko več govorila nego je orožnik potreboval za zapisnik. Nazadnje pa je bilo le jasno: ukradenih je bilo šest plaht, dva prta, štiri brisače, štiri srajce in še veliko kosov spodnjega perila.

"Vi bivate bolj na samem, kaj? Morali bi imeti psa. Še to: ali mogoče koga sumite?"

"O, jaz bi sumila marsikoga! Tako perilo, kot je pri naši hiši, pade brž v oči! Kdor gre mimo in ga vidi obešenega, mu je takoj jasno, kaj je kaj! Kar pa oči poželijo, po tistem tudi prsti radi sežejo."

"To ni, žal, nič določnega, gospa. Morate pač potrpeti, dokler ne izsledino tatov."

"Da jih boste izsledili, to je moja edina tolažba in upanje. Saj za to ste postavljeni!"

Ni še minila ura, kar je odšla vihrava gospa Lina, ko je na orožniško postajo priklecal žilav možiček.

"Jaz sem Stariha s Pake."

"Kaj bo dobrega, očka?" so ga sprejeli.

"Da je kaj dobrega, ne bi hodil k vam, gospodje orožniki. Nocoj so si nas privoščili tatje. Vsa mast nam je šla — trije čebri, pomislite! Od enega čeblega prasca — in še kakšnega! O Bog, s čim bomo zdaj belili? Ne dosti manj ko tisočak imamo škode."

"Veste kaj natančneje, kdaj se to zgodilo?"

"Pred polnočjo gotovo ne; do polnoči smo pred hišo obirali lipovo cvetje. Kašča, kjer smo imeli mast, je dvajset korakov proč."

"Koliko masti je pa bilo?"

"Takole — trikrat po petnajst kil. In vsa je šla!"

"En sam tega ni naredil!" je vzkliknil poveljnik in pogledal podnarednika. "Več ko jih je, prej se bodo ujeli. Očka, le domov pojdite zdaj. Bomo že mi napravili red, če ne danes, pa jutri."

"Jaz bi rajši, da bi ga že kar danes, da bi mi še prišli do svoje masti," je potarnal Stariha. "Zdaj se niti spat ne bomo več upali."

Tisti čas, ko je Stariha pobito krevsal proti Paki, so orožniki pregledovali puške, jermenje, uniforme in verižice za uklepanje. Razdraženo so si vihali brke in ostro stopali semintja po sobah in hodniku.

Ta zunanji in notranji nemir na orožniški postaji v Suhorju pa je bil v samotah visoko nad Sredgoru povsem neznan. Sit in napojen ter v občutku popolne varnosti se je Kuzma miže obrnil s hrbtna na kolk in si pred soncem poveznil klobuk na obraz. Hotel se je naspiti za naslednji nočni pohod.

(Dalje.)

Šenk mi je povedal, da je s to povestjo namesto sebe, ker tega ni mogel, proslavil svojega najboljšega prijatelja in rojaka iz Gorij, ki mu je bilo ime Anton Polda. Bil je Postojnarjev iz Gorij in sicer iz vasi Krnice. Tega je prekrstil v Klemena Gornika.

Tone Polda je dovršil bogoslovje in bil za kaplana v Vidmu—Dobre polje na Dolenjskem. (Tam se vrši drugi del Mauserjeve trilogije LJUDJE POD BICEM). Med vojno je izginila vsaka sled za njim. Bil je znan kot odločen nasprotnik komunizma in se mu gotovo ni dobro godilo, ko so ga partizani dobili v roke . . .

Ko je bil Tone Polda študent in nato bogoslovec, ljudje v Gorjah nismo vedeli za tiste spletke med njim in učiteljico. Šenk je pozneje sodil, da se fant sam ni dosti nermal za kako ljubezen, pač pa je ona res močno silila za njim in mu obetala vso svojo plačo če se odloči za agronomijo v Zagrebu. On je pa vse odklonil in šel za božjim klicem v bogoslovje. To je Mauserja podžgalo, da je prav temu možu hotel postaviti spomenik v Kaplanu Klemenu.

Ko smo že pri tej učiteljici, naj povem:

Pozneje se je res poročila, pa ni dobila veletrgovca Megliča, pač pa nekega brezpomembnega človeka, ki ni bil nič prida. Mislim, da se je naravnost oddahnila, ko so ga Nemci ustrelili.

Duhovniki, ki nastopajo v povesti, so tudi po večini resnične osebe. Velika izjema je gospod Venclj. V tistem času je bil župnik v Gorjah G. Petrič, ki pa v resnici ni igral take vloge, kot v povesti. Mauser si je pač zamislil takega, kot mu je služil za razvoj povesti. Moškaj je povzet po resničnem duhovniku, v povesti močno pretiran. Nikoli ni naredil doktorata in še manj dosegel čast škofovega tajnika, Šenk mi je povedal, kdo je in kje je bil nastavljen, pa sem pozabil. Le to vem, da je vojno preživel. P. urednik je v svojih opazkah zapisal mnenje, da Moškajeva vloga v povesti ni potrebna. Jaz se s tem ne strinjam. Po mojem je Moškaj za potek povesti potreben, ker Klemen potrebuje nekoga, da se z njim preklja in ga to žene v toliko večji idealizem. Sam po sebi je pa na vse zadnje Moškaj opisan kot močna osebnost, ki se vsega loti stvarno, vse točno analizira in vedno ve, kaj hoče. Dosledno gre za svojim ciljem, pridno študira in nazadnje doseže cilj — čeprav samo v povesti. . .

Kaj pa barakarji? Tudi te je Mauser lahko povzel iz osebnega poznanja, dasi je samo za Jakopina gotovo, da je zgodovinska osebnost. "Sibirijo" nam je pa predstavil zelo drugačno, kot je v resnici bila.

Misli, April, 1966

Pa priznajmo, da jo je on osebno lahko doživljal tako, kot jo slika. Najbrž je bil sam tiste mesece v njej pošteno lačen. Ni imel dosti pregleda čez celotno stanje naselbine, ko je tičal v knjigah, pa je verjel, da so lačni tudi vsi drugi okoli njega, Jaz sem bil tam okrog osebno nekaj kratov v času najhujše krize, pa nisem videl take revščine. V času, ko se povest vrši, ni bilo v Sibiriji nobene resnične lakote. Vsaj krompirja, koruzne moke in črnega kruha ni manjkalo. Dobro rejene ženske so "zborovale", se valile sem in tja ter kritizirale vse vprek. Država naj bi vsakemu podarila vilo in po vrhu še žakelj denarja. Enako so kolovratili okoli dedci. Nekateri so si iskali delo v Ljubljani, pa najrajši tam, kjer so vedeli, da ga ne bodo dobili. Nekoč je kmet Majer iskal kosce v Sibiriji, pa so ga pretepli, češ da preslabo plačuje in da jih hrani le s sokom in zeljem. Splašili so mu konja, da je ubogi Fuks dirjal po Ljubljani in ga je policija ujela blizu glavne pošte.

Res je, da je povest lepa in celo ginljiva, taka kot je. Veliko bi pa pridobila, če bi ne bila tako tesno povezana s Sibirijo, katero si je Mauser po svoje zamislil. To je seveda pisateljeva pravica, pa potem Sibirija ne sme stati prav tam, kjer je v resnici stala, pa precej dugačna kot v povesti. Kljub vsemu moramo dati pisatelju zaslužen priznanje, če pomislimo, v kakšnih razmerah je povest sestavljal. Po cele dneve je težko delal pri gradbi cest in raznih poslopij, zvečer in ob nedeljah pa pisal in sproti pošiljal v Celovec. Tako delo ni igrača. V Celovcu so bili pa tudi tako na psu pri Kroniki, da je urednik najbrž stvari prebral šele potem, ko so bile že tiskane. Povsod je manjkalo ljudi. V drugačnih razmerah bi pisatelj na novo pretehtal napisano in morda še komu v oceno dal. V tistih časih je bilo to nemogoče, še Bog, da se je našel tako požrtvovalen človek, kot je bil in je naš priznani pisatelj Korl.

V tej luči morano razlagati kak nesrečen spodrseljaj v povesti. Poleg tistih, ki jih v svojih opazkah omenja urednik Misli, naj še jaz enega navedem. Razmerje med Resnikom in Mileno v Sibiriji. V povesti beremo, da je Resnik dekletu okužil in ona je že tako daleč, da ni nobenega upanja na ozdravitev. Resnik sam pa ostane zdrav tudi njegova žena in otroci. To se gotovo ne ujema z izkušnjami iz življenja.

Tudi pisateljev odpor do posameznih duhovnikov je lahko razložiti. Verjetno so bili med njimi nekateri, ki so mu s kakšnimi opazkami dali vedeti, da mu zamerijo odhod iz semenišča. Lačen in samotni, kot je bil, ni mogel vsega mirno požreti.

Povest Kaplan Klemen je kljub vsemu pomembna. Dokaz je že v tem, da je prišla v knjižni obliki prej med druge narode kot med Slovence.

AKCIJA ZA DOM

KJE IN KDAJ BO DOM? To vprašanje pride na dan večkrat v pogovorih o naših skupnih zadevah, posebej o DOMU. Dostikrat o tem sprašujejo najbolj tisti, ki so ostali šele pri obljubi glede daru za DOM, ali pa niti obljubili še niso. Ali sploh bodo? Upajmo! Odgovor na vprašanje kje in kdaj, dragi rojaki, je odvisen od nas vseh. Zaenkrat vemo eno: *Vsota na banki mora prej zrasti.* Tedaj šele bomo mogli misliti na vprašanja kje in kaj. Po možnosti bomo vsekako iskali kakšno središčno točko velikega Sydneya — če je pri razpršenosti in razkropljenosti sploh mogoče najti kaj "središčnega".

Torej to je še nekje v bodočnosti. Zadnje čase so darovi posameznikov zelo redki. Skoraj edini dohodki so prireditve. Zato lepo prosimo rojake, naj čimprej dolože zbrani vsoti svoj osebni dar — morda prvi, morda nadaljnji. Naša AKCIJA se bliža drugi obletnici. Treba bo izdati novo letno poročilo. Več ko bo novih darov, bolj bo razveseljivo. Rojaki, ki imate kakršnakoli podjetja, boste naprošeni, da naročite oglase svojih podjetij v letnem poročilu in jih priporočite naklonjenosti rojakov. Geslo naj bo: SVOJI K SVOJIM! Z oglasi bomo skušali kriti stroške za tisk poročila. Če bi se nam to ne posrečilo, bomo seveda primorani vzeti denar iz dohodkov prireditev AKCIJE. Ne bi radi, da bi do tega prišlo.

Od našega zadnjega poročila na tem mestu je sklad za DOM narasel le za \$33.43. V tej vsoti je vključen dobiček od dveh filmskih predstav v Blacktownu in Cabramatti (\$23.43) in dar Milene Lochner (\$10.00). Tako je v skladu za Dom skupno \$4633.84. Do vsote 5,000 res ni več daleč in jo moramo doseči do druge obletnice, če je količkaj dobre volje. Hvala vsem za pomoč — s priporočilom za v bodoče.

Za bližnjo bodočnost so napovedane tri prireditve — oglejte si podrobno oglase tu zraven in pridite v velikem številu! — Za odbor AKCIJE: p. Valerian.

SLOVENSKO DRUŠTVO SYDNEY

AKCIJA ZA DOM

sporoča, da bodo v naslednjih štirih tednih **tri prireditve**. Čisti dobiček prve in tretje bo šel v Sklad ZA DOM V SYDNEYU. Materinska proslava bo v prid Slovenskim šolam v Sydneyu.

"JURJEVANJE"

bo v Masonic Hall, Calliope & Kane Sts., Guildford.

V soboto 23. aprila ob osmih zvečer.

Vabi vas "Zeleni Jurij"

MATERINSKA PROSLAVA

v St. Francis Hall, Paddington.

V soboto 7. maja ob pol osmih zvečer.

Upoštevajte trud naših otrok, ki so se pripravili za nastop, in PRIDITE PRAVOČASNO ZA PROGRAM!

Sledi družabni večer s plesom.

"VINSKA TRGATEV"

bo zopet v Guildfordu (tam kot Jurjevanje)

V soboto 14. maja ob osmih zvečer

Na vseh treh prireditvah igra godba

"ALPENKLANG".

Pridite in pripeljite s seboj tudi prijatelje.

ŠTAJERSKI ROJAK NAM JE ENO ZAPEL

“Andrejček” v Am. Domovini

PRIŠLA STA NA OBISK mož in žena, ki imata blizu majhno farmo. On je doma nekje z zele-nega štajerja, ona nekje iz Bele krajine. Oba sta že dolga leta v Ameriki. Sta zelo zanimiva, po-sebno mož je svoje vrste tipičen štajerc. Pravil nam je, kako so se nekoč na štajerskem ženili in svatovali. Vsi smo ga z zanimanjem poslušali. Ze-lo zanimivo je pripovedoval, le žal mi je, da si ni-sem vsega zapomnil. Najbolj se nam je pa do-padla pesem “Nevestino slovo”, ki jo je zložil ne-ki Zagorec, pa naš rojak ni vedel njegovega ime-na, samo pesem je znal debesedno in nam jo je tudi zapel. Glasi se tako:

*Se sonce ozira lepo,
ker jemlje od mene slovo.
Se bom omožila, samištvo pustila,
stopila bom v zakonski stan.*

*Dekliči, vam rožce pustim,
nedolžnost fantičem zročim.
Nedolžnost živeti najboljše na sveti,
najlepši deviški je stan.*

*Mladenče, poštene može,
in moje prijateljke vse
zdaj v duhu objamem, od vas slovo vzamem
in lepo zahvalim se vam.*

*Preljubi moji starši vi,
zahvalim vas s solznimi očmi.
Vse vaše trpljenje in skrbno rejenje,
vse Bog naj povrne vam sam.*

*Vi bratje in sestre moje,
ki z menoj zrasli ste,
pošteno živeti in Bogu služiti —
tak nauk za slovo vam dam.*

*Sosede in sosedje vi,
vas prosim, odpustite mi.
Se lepo ločimo, prijazno živimo,
bo tudi Bog večni sam z nam.*

*K nebesom povzdignem oči,
ker pri vas ostati mi ni.
Slovo moram vzeti, za možem po sveti
vsa voljna se z Bogom podam.*

Vsi smo napeto poslušali, ko nam je štajerski rojak pel zgorajšnje pesem. Še sosed Anton, kakor je trd po svoji sodraški naravi, tam blizu Ribnice, je ob koncu rekel: Ja, če bi bil jaz slišal to pesem pred 50 leti, bi se šel prav gotovo ženit na šta-jersko. Vidim, da ste imeli tam brihtne neveste.

PROŠNJA ALI PRITOŽBA — KAM NAJ GRE?

RAZNI AVSTRALSKI URADI pravijo, da mnogi novi naseljenci pošiljajo prošnje ali pri-tožbe na napačne javne naslove. Želijo, da bi bili vsi bolj natančno obveščeni, kateri uradi so pristojni za razne javne zadeve. Na kratko povedano: Če je luk-nja v cementnem pločniku pred tvojo hišo, nikar ne kliči na pomoč predsednika zvezne vlade v Can-berri . . .

Javne zadeve so razdeljene v oskrbovanje vla-dam treh stopenj:

1. ZVEZNA VLADA v Canberri ima na skrbi le širokopotezne javne zadeve, ki se tičejo celokup-ne Avstralije. Te so: državna varnost in obramba, zunanja politika, vrednost denarja, imigracija, ca-rinske zadeve in poštna služba.

2. DRŽAVNE VLADE v glavnih mestih poe-

dinih držav imajo na skrbi zadeve kot so: promet, šole, bolnišnice, javna dela, glavne ceste, proizva-janje elektrike, stanovanjske hiše, policija, sodi-šča, vodni rezervarji in napeljava, končno tudi imi-gracija v dotično državo.

KRAJEVNE (MESTNE) VLADE imajo na skrbi manjše ceste in ulice, pločnike ob hišah, ces-tne požiralnike, zatiranje plevela, vodovodne nape-ljave, odvažanje odpadkov, javna kopališča, razdel-jevanje elektrike, prezidavanja in podobno.

Za zaključek je rečeno:

“Novi naseljenci v Avstraliji bi si prihranili mnogo časa in in hitreje dosegli svoj cilj, če bi se vnaprej poučili, na katero oblast se je treba obr-niti z raznimi prošnjami in pritožbami”.

Z Vseh Vetrov

PISMO IZ GRAZA v Avstriji pravi: Na avstrijskem štajerskem kar mrgoli Slovencev, ki prihajajo sem na delo. To so ljudje, ki imajo doma zemljo, pa jim ne rodi toliko, da bi mogli plačati visoke davke. Titove oblasti stiskajo kmete z visokimi davki. Če davkov ne plačaš, ti odvzamejo zemljo. Človeka boli srce ob pogledu na starejše moške in ženske, ki morajo na tuje, da si rešijo košček zemlje doma. Požrešni komunisti jim jo hočejo iztrgati.

PISATELJ KAREL MAUSER je v nekem predavanju nedavno v Clevelandu rekel tudi to: "So ljudje na svetu, ki se krčevito drže vsega, kar je staro. Kakor da je v novem vse narobe in napačno. Pomislimo na primer samo na zadnje cerkvene spremembe v liturgiji. Koliko nezadovoljnosti je bilo, ker moramo vstajati in sedati in skupno na glas moliti v svojem jeziku, kar je prej molil duhovnik sam v latinščini. Pa je vsa nejevolja kar hitro prešla in nov način se nam je priljubil. Bolj smo pri maši, kakor smo bili nekoč."

TELEVIZIJA V VLOGI UČITELJA in profesorja se vedno bolj uveljavlja širom po svetu, najbolj pa v Združenih državah Amerike. Do izraza je tako prišel star kitajski pregovor, ki pravi: Ena sama slika je vredna tisoč besed. Začelo se je leta 1953, ko je prva oddajna postaja začela s programi za pouk odraslih v raznih predmetih. Letos je takih oddajnih postaj že okoli 80 in trdijo, da jih posluša 30 milijonov Amerikancev. Tako stopajo daleč v ozadje zgolj zabavni filmi, ki so bili še nedavno najbolj upoštevanji. Naslednji korak je bil, da se je uvedla televizija v šole, osnovne, nadaljevalne in univerzitetne. Programi so zelo skrbno sestavljeni in učeča se mladina je vse bolj pazljiva kot bi bila, če bi govoril in razlagal prisoten učitelj.

TAKOIMENOVANA "LETEČA ŠOLA" je najnovejši korak v izrabi televizije za šolske namene. Namesto oddajnih postaj na trdi zemlji so začeli uporabljati letala, ki so opremljena z vsemi televizijskimi aparati. Letijo do 25.000 milj visoko nad pokrajinami in zalagajo s programi desetstisoče šol z milijoni učencev. Ta način oddaj doseže največje razdalje in je tudi najcenejši. Ker je v letalih po več ljudi, lahko oddajajo po kakih šest programov istočasno, šole pa lahko med njimi izbirajo po mili volji. Za vzdrževanje teh "letečih šol"

skrbijo privatniki, razna bogata podjetja itd., pa tudi zvezna vlada sama jih je začela podpirati.

FIDEL CASTRO NA KUBI se je po mnenju Titovih komunistov zadnje čase močno spremenil. Pišejo o njem, da je opustil revolucionarno politiko napram ostali latinski Ameriki. Ne bo več skušal uvažati komunizma v sosednje dežele, rajši bo ustvarjal boljše življenje lastnim proletarcem na Kubi. Dal bo dober zgled sosedom, kaj lahko naredi komunizem za blagor naroda. To bo bolj privlačno za ostalo Ameriko, kot bi bilo revolucionarno rušenje. Castro se oddaljuje od vseh ekstremov v mednarodnem delavskem gibanju, posebno obrača hrbet tistim tovarišem po svetu in doma, ki se jim cede slin po stalinizmu. Tako nastaja pod "novim" Castrom za Kubo vse bolj "zrela doba". — Ker od drugod ni veliko slišati o Castru zadnje čase, utegne biti gornja ocena prilično dobro zadeta.

"ZA KRIŽEV POT KOROŠKIH SLOVENCEV je svetovna javnost brezbrizna. Veliko pišejo časniki o budistih v Vietnamu, o črnih v USA, o teroristih v Poadižju, o beguncih v Berlinu, o Turkih na Cipru. Za koroške Slovence pa nihče nima zanimanja ne prijazne besede. Morda zato ne, ker koroški Slovenci ne sežigajo sebe na javnih trgih, ne delajo demonstracij, ne prirejajo gladovnih stavk, temveč se borijo za narodne pravice na časten način, ne pa z bombami in dinamitom kot Nemci na Južnem Tirolskem." — (ZBORNİK Svobodne Slovenije 1966.)

MED VATIKANOM IN BELGRADOM so se odnosi izboljšali ob smrti kardinala Stepinca. Ker je tedanji papež Janez XXIII. slišal, da je Tito dovolil rajnika z vso slovesnostjo pokopati v zagrebški katedrali, je rekel: To je tako kot se je zgodilo ob Kristusovi smrti. Pilat je dovolil, da Kristusa pokopljejo njegovi prijatelji, pa jim je izročil truplo. Ta papeževa opazka je v Belgradu ugodno odjeknila in napetost je popustila. — Tako piše sydneyški Catholic Weekly.

POGAJANJA VATIKANA S KOMUNISTIČNIMI REŽIMI čisto naravno vliva trpko grenkobo v srca beguncev iz komunističnih dežel. Pokazali so junaški odpor proti komunizmu in nič ne popuščajo, zdaj pa Vatikan ravna, kakor da priznava trdnost prav tistih režimov, ki jih begunci

ne priznavajo. Toda Cerkev misli na to, da je treba ustvariti okoliščine, v katerih bo mogla vršiti svoje božje poslanstvo onkraj zastora med novim rodом, ki ni naravnost sodeloval pri vpostavljanju komunističnih režimov. Polno znakov je, da novi rod v komunističnih deželah drugače presoja položaj, kot so ga presojali neposredni predniki. Vatikan skuša navezati stike s tem rodом, da sodeluje pri reševanju mladine tam preko. — Tako piše sydneyški Catholic Weekly.

GLOBOKO VEREN MEKSIKANEC je priromal v Rim in imel s seboj fotografijo svojega brata bivšega narodnega poslanca, ki ga je protiverski maksikanski režim silno preganjal. Prosil je, naj bi papež napisal na fotografijo svoje ime in poslal sliko trpečemu bratu v Meksiko. Pa so mu v Vatikanu rekli, da bi papežev podpis v teh okoliščinah vlada v Meksiki razlakala kot politično potezo in Cerkvi še bolj nagajala. Ko je romarjev brat že toliko prestal za svoje versko prepričanje, naj pa še to doda, da se bo odpovedal papeževemu podpisu v blagor Cerkve. — Tako piše sydneyški Catholic Weekly.

ZA OHRANITEV MAŠE V LATINŠČINI so se organizirali številni Avstralci in pošiljajo tozadevne vloge cerkvenim oblastem. Poudarjajo, da nimajo nič zoper mašo v domačih jezikih na splošno, zase in za mnoge druge pa žele še nadalje mašo v latinščini. Trdijo o sebi, da niso nikaki uporniki, le to prosijo, da bi bilo nekaj latinskih maš v vsaki cerkvi in bi se jih mogli udeleževati tisti verniki, ki jih maša v domačem jeziku "moti".

E.H. HUMPHRIES JE IME poslancu liberalne stranke za okraj Gosford NSW. Zanima se tudi za nove vseljence in jim daje nauke. Naroča jim na primer, da naj govorijo angleščino počasi, da jih bo mogoče razumeti. Trdi, da novi Avstralci govore angleščino dosti hitreje kot stari, zato mnogo besed pomečkajo. Tudi brez potrebe uporabljajo dolge besede, ko ima angleščina dovolj kratkih. Tudi mu ni prav, da starši doma govorijo z otroki v svojem jeziku, zato jim naroča, da naj njihovi otroci vedno in povsod govorijo samo angleško. Te reči je mož govoril na sestanku "migrantov liberalne stranke" pred zastopniki 27 narodnosti. "The Migrant Advisory Council of the NSW Liberal Party" je razposlal na razne naslove — tudi na MISLI — posebno okrožnico o govoru gospoda Humphries-a. Če mu je kdo ugovarjal ali ne, ni v okrožnici nič povedano. Ko so MISLI brale okrožnico, so se pomilovalno nasmehnile g. poslancu in vsem tistim, ki so imeli kaj opravka v razpošiljanjem take okrožnice. Kako daleč za časom so še nekateri "uradni" Avstralci!

Misli, April, 1966

UMETNO PREPREČEVANJE SPOČETJA

Cerkev seveda še vedno obsoja, zato jo napadajo tisti, ki jih straši silna porast ljudi po svetu. Odgovoril jim je psiholog dr. Frank Ayd v Los Angelesu tako: Če vzamete ves svet, je komaj vsak šesti človek na njem katoličan. Razen vsakega šestega človeka so vsi drugi "svobodni", da po mili volji umetno preprečujejo spočetja. In vendar število ljudi tako zelo narašča. Poleg tega je med katoličani na milijone takih, ki se odpovedujejo uporabi spolnosti. Če bi Cerkev tudi dovolila umetno preprečevanje spočetij, kaj bi se to poznalo v razmerju šest ali sedem proti enemu? Cerkev želi, da ljudje spočetja in rojstva urerujejo po zahtevah človekove narave, in s tem skuša doseči več kot vsi kričavi propagatorji umetne "kontrolne rojstev". Misli je treba na to, kako toliko število ljudi oskrbeti z življenjskimi potrebščinami, saj vidite, da z vsem svojim vpitjem naraščanja ne morete ustaviti.

ČE SO TABLETE PROTI SPOČETJU ("the Pill") dovoljene ali ne, papež še vedno ni odločil. Mnogi se nanj jezijo. Ali ni več nezmotljiv v moralnih zadevah, sprašujejo. Toda vedeti je treba, da uporaba ali neuporaba dotičnih tablet še davno ni verska ali moralna zadeva, ampak šele medicinska ali fiziološka, torej v prvi vrsti še svetna. Zdravniki in drugi znanstveniki še vedno niso na jasnem, kako prav za prav tablete delujejo. Poleg tega je na vidiku še več nadaljnjih iznajdb na tem polju. Dokler ni jasno, kako stvar deluje in kako svoj namen dosega, papež ne more reči, ali je stvar moralna ali ne, ali se sme brez greha uporabljati ali ne. Zaenkrat vse kaže, da te tablete umetno in namerno preprečujejo spočetje in spadajo v enaki meri med vsa druga nedovoljena umetna sredstva preprečevanja.

NAZADOVANJE V ROJSTVIH, ki si ga tako zelo žele tisti, ki jih straši veliko število ljudi na svetu, se pojavlja najbolj v krajih, kjer je to najmanj zaželeno. V naši Avstraliji, ki tako nujno potrebuje več ljudi, se javni delavci že zaskrbljeno oglašajo zoper škodo, ki jo napravlja uporaba proslulih tablet. Poleg Avstralije nam je najbližja pri srcu naša Slovenija v mejah Jugoslavije in izven nje. Cela vrsta glasov prihaja od tam, iz ust škofov prav tako kot komunističnih ideologov, kako nevarno pada število rojstev. Med njimi je zelo glasan koprski škof Janez Jenko, ki se močno boji za svojo Primorsko, da se bo prav zaradi tega "izpraznila." Pri vsem tem je veliko vprašanje, koliko se ljudje tu in tam bojijo "eksplozije prebivalstva", o kateri toliko beremo, da nam vsem skupaj grozi. Bolj verjetno je, da mislijo le na svojo komodnost in se boje otrok zaradi "bremen", ki jih prinašajo staršem.

Iz Slovenske Duhovniske Pisarne N.S.W.

Tel. za p. Valerijana: FA 7044

Službe božje

Nedelja 17. aprila (tretja v mesecu): **Leichhardt**
(sv. Jožef) ob 10:30

Nedelja 24. aprila (četrt):

Sydney (St. Patrick) ob 10:30
Villawood (Gurney Rd.) ob 10:15

Nedelja 1. maja (prva):

Blacktown (stara cerkev) ob 10:30
Croydon Park (sv. Janez) ob 10:30

Nedelja 8. maja (druga):

Sydney (St. Patrick) ob 10:30
Wollongong (St. Francis Home) ob 4.45 pop.

To je na **Cliff Rd.** Vhod v kapelo je iz **Corrimal St.** med **Gibbs** in **Campbell** ulicama.

Nedelja 15. maja (tretja): **Leichhardt** (sv. Jožef)
ob 10:30

PREDVELIKONOČNA TRIDNEVNICA

Vršila se je, kot napovedano, v cerkvi sv. Benedikta, Broadway. Potekla je dosti zadovoljivo. Prvi večer (petek) je pač privabil le najbolj goreče in zveste, sobotni večer in nedeljsko popoldne sta pritegnila kar lepo število gorečih in zvestih.

Je med rojaki neko število zanesljivih, ki nikoli ne odrečejo in se vsake verske prireditve z veseljem udeležijo. Bog jih blagoslovi! Žal, je pa le preveč takih, ki bi jim tudi kak misijonski zvon zaman pel če bi ga namreč imeli in bi bil magari zelo velik. Naj bodo Bogu priporočeni. On jim daje čas, tudi mi jim ne moremo kaj drugega dati.

PRIDITE, MOLIMO ZA DOMOVINO!

K molitvi za domovino se bomo zbrali zopet v nedeljo **1. maja popoldne ob 2.** Seveda spet v znani kapelici pri cerkvi sv. Frančiška v Paddingtonu. Obenem bo to šmarnična pobožnost, zato še posebno povabljeni!

Sprememba ure se je v marcu dobro obnesla. Starši, ki so pripeljali otroke v slovensko šolo, so čas čakanja dobro porabili. Naj bo tako tudi prihodnje!

NAŠE NASLEDNJE ROMANJE

V letošnjem maju bomo poromali v lepo novo cerkev sv. Ambroža v **CONCORD WEST.**

To bo v nedeljo 22. maja, dva dni pred praznikom Marije Pomagaj.

Po pobožnosti v cerkvi se nam obeta v dvorani zanimiv program. Upamo, da bo zelo posrečen.

Več o vsem bo povedala majska številka, zato tukaj le kratko opozorilo, da si zaznamujete dan majskega romanja na koledarju.

TA BO PA RES VSA "PO NOVEM".

ROJAKI V MESTU MILWAUKEE, to je v severni Ameriki, pripravljajo graditev nove cerkve sv. Janeza. Stara je že davno premajhna in še tisto so izgubili zavoljo preuravnavanja prometnih zvez. Nova bo ne samo nova, ampak tudi "po novem". Zidana bo v obliki deseterokotnika. Imela bo en glavni vhod, za izhod bodo pa vrata tudi na vsakem oglu, torej skupaj devet stranskih. To je za primer nevarnosti, da se bo lahko cerkev hitro izpraznila.

Cerkev bo imela 800 sedežev. Oltar bo v sredini cerkve. Klopi bodo razvrščene v polkrogu okoli oltarja. Desno od oltarja bo krstilni kamen, na levo pa pevski kor, ki pa ne bo dvignjen, kakor smo vajeni, ampak bo sestavni del cerkve na isti ravni kot klopi. Klopi bodo vse do zadnje zelo blizu oltarja in tako bodo verniki res tudi telesno tesno povezani z duhovnikom pri oltarju. Glavni vhod v cerkev bo za oltarjem. Od vrat bodo ljudje prišli do prvih klopi, ne do zadnjih. Zasedli bodo najprej prve, ne zadnje, kot je marsikje zdaj nelepa navada. Šele potem, ko bodo prve klopi polne, si bodo poiskali bolj oddaljenih. Če pa cerkev kdaj ne bo čisto polna, bodo ostale klopi prazne zadaj, ne pa one tik okoli oltarja.

Marsikaj v tej cerkvi bo torej čisto narobe, pa bo vendar zelo zelo prav. Župnik je mnogim rojakom v Avstraliji znan in ga imajo v hvaležnem spominu: **p. Klavdij Okorn,** frančiškan.

NADALJNI DAROVI ZA SKLAD

in druge namene

\$8.00: Vlasta Klemenčič; \$6.00: Neimenovan, Vic; \$ 5.00: Jože Čuješ;

\$4.00: Martin Turk, Justi Mrak, Ivan Kovačič, Jože enko, Jože Petrič, Alojz Žužek, Anton Brne, Maks Hartman, Marijan Oppelt, Neimenovan NSW;

\$3.00: Iva Drčar, Franc Potepan;

\$2.00: Agnes Hodalj, Peter Arlič, Rudi Maverič, Peter Stepančič, Jože Konda, Alfred Brežnik, Rudi Brežnik, Marija Bosnič, Karl Čolnik, Slavko Drezka, Marta Jakša, Ludvik Brgoč, Alojz Čebokli, Zofka Brkovec, Mario Abram, Adolf Persič, Jože Marin, Ivo Šustersič, Jože Skubin, Feliks Kovačič, Branko Jerin, Anton Stariha, Danilo Marinič, Jože Kosi, Ivan Zlatar, Ivan Stanjko, Stanko Plut, Franc Vravnik, Julka Pavličič, Silvano Franca, Roman Cepuš, Marija Slokar, Jože Kavaš, Karla Trurdy, Dušan Saksida, Ernest Rutar, Janez Erpič, Štefan Močilnik;

\$ 1.00: Viktor Luksič, Lojze Kmetič, Jože Hrastnik, Franc Božič, Anton Vozel, Maks Korže, Ivana Hudoklin, Alojz Hojnik, Franc Uršič, Marija Habenshus, Lino Canzuti, Ivan Jenček,

Franc Berke, M. Cimerman, Otilio Srebrnič, Jože Skala, Karel Paštobar, Jože Slavec, Evgen Benc, Janez Kveder, Ana Campaner, Alojz Furlan, Martin Adamič, Franc Arnuš, Janko Pirjavec, Jože Kordiš, Ivan Horvat;

\$ 0.50: Anton Muha, Milena Lochner, Jože Gregorič, Karl Bizjak.

ZA SLOMSKOVO ZADEVO: Neimenovana \$ 6.00, Stanko Šustersič \$ 1.50 p. Bernard \$10.00.

ZA P. PODERŽAJA: Neimenovana \$ 12.00; Janez Valenčič \$4.00, Neimenovan iz TAS. \$16.00.

ZA SLOVENICUM V RIMU: Neimenovana \$ 6.00, Stanko Šustersič \$ 10.00, Anton Požar \$ 20.00, Adolf Vadnjal (namesto cvetja na grob pokojnemu Tuškovemu staremu atu) \$ 5.00, Tomaž Možina \$500. \$Neimenovan \$10.00.

ZA SLOV SESTRE V MELBOURNU: Niko Krajc \$10.00, Stanko Šustersič \$10.00, Helena Popovič \$4.00, Ema Kowalska \$1.00, Neimenovan \$10.00.

Prisrčna hvala vsem darovalcem in Bog povrni! Za darove v vse gornje namene se še nadalje priporočamo.

Tipka...

s str. 103

— Naj dodam še en popravek: zadnja številka "Misli" je za predstojnico sestrskе družine v Melbournu napisala s. Silvestro. Tako mi je sporočila v enem zadnjih pisem m. Romana, ki se je sama hotela rešiti predstojniške službe. V resnici je m. Romana prednica melbournske redovne hiše in ji z odgovornostjo kljub lastni želji ni bilo priznane. Bog nam ohrani njo in sestre še mnogo mnogo let!

★ Dne 13., 14. in 15. maja (petek, sobota in nedelja) bomo imeli tridnevno ob priliki svetega leta, ki ga je oklical sveti oče za konec vatiškanskega cerkvenega zbora. Med nami bo urednik "Misli", p. Bernard in upam, da ga bomo presemetili z lepo udeležbo. O sporedu boste pravočasno obveščeni po pismu, vabljeni pa ste že zdaj.

Misli, April, 1966

SKRJANČKOVE PLOŠČE

lahko še dobite. Vprašajte zanje kateregakoli člana zbora ali pa p. Valerijana v Paddingtonu. — Rojaki v Melbournu jih lahko nabavijo pri P. Baziliju, Baraga House, 19 A'Beckett St., Kew, Vic. — Cena \$5.00.

Plošča je 12 inč Long Play in ima na prvi strani devet slovenskih pesmi, na drugi pa kar deset naših najlepših narodnih.

KAKO SO USTVARJENE?

KDOR POZNA ČUDOVITI TELESNI USTROJ čebele delavke, ne bo z lahkoto verjel, da je čebelo tako smotrno opremila gola in slepa "narava". Lažje si je misliti, da je moral biti Nekdo, ki je vdihnil naravi tako smotrnost. In tisti Nekdo je odlično preračunal pri ustvarjanju čebele delavke vse najmanjše in najtanjše podrobnosti, da drobna živalca za svoj življenjski poklic ne more biti bolje opremljena in usposobljena, kot v resnici je.

Pa si jo nekoliko oglejmo in to prav od blizu!

Ustavimo se najprej ob njenih krilih ali perutih. Ima jih dva para. Sprednje in zadnje. Zadnji dve sta pritrjeni na sprednje s številnimi majcenimi kljukicami, da prav za prav obe krili napravljata eno samo perut. Pritrjena je na krepak prsni koš, ki s svojimi močnimi mišicami perut poganja. Zdrava čebela predstavlja izredno učinkovito letalo. Njena hitrost v letu doseže 12 do 15 milj na uro. Njeno spretnost v letanju ne moremo dovolj občudovati na primer ob času roja, ko je na tisoče čebel tesno skupaj v zraku, pa se vendar med seboj kar nič ne zadevajo. Vsaka najde v največji gneči dovolj prostora, da se giblje po lastni previdnosti.

Nog ima čebela tri pare. Jako malo jih rabi za "hojo", zato pa toliko bolj za delo. Prvi dve — spredaj — sta prav za bolj roki kot nogi. Opremljeni sta z nežnimi krtačicami, ki čebela z njimi čisti oči in tipalke. Vendar imata "roki" skupno z drugim parom nog tudi "grablje" za zbiranje cvetnega prahu. Sestoje iz finih dlačic, ki mimogrede, ko čebela srka med, poberejo na cvetu prah. Zadnji par nog ima pa večje "grablje" in zraven košek, kamor čebela končno spravi nabrani cvetni prah v kepico ali majhen hlebec.

Ob času obilne paše marsikatera čebela pride domov polna medu, na prsnem košu pa lahko opazimo natrosen cvetni prah, ki si ga je nehote nabrala pa ne spravila v koške. To se ji ni zdelo potrebno, zakaj njeni izleti so bili namenjeni zgolj medeni beri. Pri tem ni treba misliti, da morda tudi časa ni bilo. Čas pri tem komaj igra vlogo. Saj se čebela največkrat kar med poletom domov s svojimi dlačicami na nogah očisti prahu do zadnjega zrnca, ga spravi v košek in odnese v panj. Ko si jo opazoval na cvetu, "hlebčka" skoraj ni bilo, šele na poletu domov si ga

je "spekla"! In je včasih tako velik — oziroma na vsaki strani eden — da ga že od daleč opaziš. To posebno, če ima še "kričečo" barvo: včasih snežno belo, drugič svetlo modro, pa spet živo rdečo itd.

V zadku ima čebela delavka — želo. Mnogi ljudje prav zaradi žela čebelo najbolj poznajo in imajo pred njo strah. Njen med imajo radi, čebele pa ne, zato se tudi ne pozanimajo da bi njo samo in njeno življenje od blizu spoznali. To je res, da z želom čebela "pika" in to — boli. Toda tudi čebelno želo je čudo samo zase. Sestoji iz nožnice in dveh bodalc — vse tri sestavine so opremljene z žicami. V hipu, ko je čebela pripravljena na pik, se pocedi na žice strupena tekočina, ki jo želo prenese v kožo človeku ali živali, ki si jo je določila za opikanje. Pičeno mesto oteče, čuti srbečo bolečino, hujšega navadno ni. Le v izrednih primerih je potrebna zdravniška pomoč.

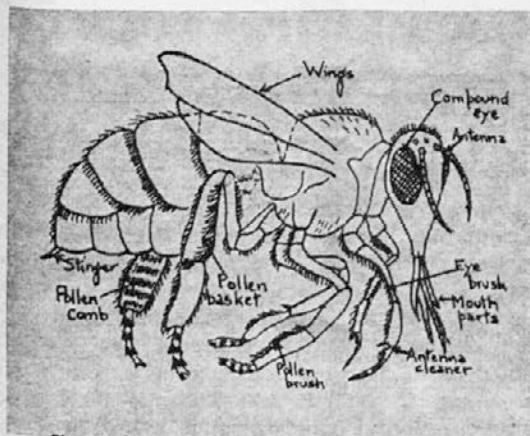
Kadar čebela piči človeka ali žival iz rodu sesalcev, je to njena smrt. Ko skuša potegniti bodalce iz kože, se žice na njem upro in stisnjena koža izdere ves aparat žela iz čebele. Ta ostane v koži, čebela je pa tako grdo pohabljena, da okvare ne preživi. Če pa čebela piči kako žuželko ali plazilca, z lahkoto potegne želo nazaj in ostane živa.

Čebela ima dobre čute vida, voha, tipa in okusa. Ni dognano če tudi sliši. Kaj ušesom podobnega zaman iščemo na njej. Razne zvoke in ropote verjetno bolj "čuti" kot sliši. Na bero medu in cvetnega prahu jo vodi predvsem voh, deloma tudi vid. Zastonj pa ugibamo, kako najde vodo, ki jo pridno prinaša v panj. Voda nima ne barve ne vonja, pa čebela jo najde. Kako, to je še uganka, ki morda za človeka ne bo nikoli rešena.

Odločilne važnosti je čebelin voh, Z njim predvsem prepozna svoje tovarišice in takoj ve, kje so doma: v istem panju, v sosednjem, v čebelnjaku onstran vasi, morda celo v čisto drugi "fari". Čebelin voh ima svoj sedež v tipalkah, tip pa v tipalkah in nogah, verjetno najbolj v prednjih dveh.

Čut okusa je čebeli zasidran v ustroju ust, ni pa povsem tak kot pri človeku. Njej ni sladko vse tisto, kar je sladko tebi in meni. Saharin na primer zanjo okusa sploh nima. Ob omembi čebelnih ust najdostavimo, da s tem svojim aparatom čebela lahko srka ali pa žveči. Zelo redke žuželke imajo tak ustni ustroj.

Posebno zanimivo je vprašanje, kaj čebela vidi in kako se njenemu vidu okolica predstavlja. Njene oči so vse kaj drugega kot naše. Sestavljene so iz neštetihih drobcenih očesc, da celota napravlja vtis nekatere mrežice ali mozaika. Učenjaki sklepajo, da se čebeli tudi svet kaže v podobi mozaika, bolj kot plošča, ne prostornina. Najhitreje čebele opazijo predmete ki se gibljejo. Opazovali so, da posebno rade

SLOVAR K SLIKI

Wings	krila
Compound eye	zloženo oko
Antena	tipalka
Stinger	želo
Pollen Comb	grablje za cvetni prah
Pollen brush	krtačica za cvetni prah
Eye brush	čistilka za oko
Mouth parts	deli ust
Antenna cleaner	čistilka tipak

sedajo na cvetlice, ki jih maje lahen vetrič. Njihove oči so k vrhu tega občutljive za tako imenovano "polarizacijo" sončne svetlobe. Zato sonce služi čebelam jako dobro kot kompas, ne pa kot ura. Da od svojega panja dosežejo z očmi le majhno zaplato sinjega neba, pa jim žarki od tam povedo, kakšne so prilike za delo zunaj.

Ali čebelni vid razpozna barvo od barve? Našli so, da vidi razne barve, razen rdeče, pa jih ne loči jako natančno. Pogosto jih zamenja. Majčke ne podrobnosti v barvah jo hitro premotijo.

Zanimiv poskus je napravil profesor Frisch. Na čisto belo podstavo je razporedil kak tucat enakih posodic, pa le v eno med njimi je vлил sirupa. Od krila ga je prva čebela, se napila in odletela. Kmalu se je vrnila in za njo so priletele druge. Ko so srkale sirup, jih je profesor zaznamoval z drobnimi pikicami rdeče barve. Pazil je, kaj bodo napravile ob povratku. Z začudenjem je videl, da niso takoj našle skledice s sirupom, ampak so obletevale prazne skledice tako dolgo, da so končno našle pravo. Ob drugem poskusu je skledico s sirupom po-barval s čebalam dobro vidno barvo in čakal. Zdaj se vračajoče čebele niso nič več obotavljale in iskale po drugih skledicah, vsaka je brez pomisleka sedla takoj na pravo.

O, da! Vredno je o čebelah vedeti kaj več, nego samo poznati njihov med in — želo!

SLOVENIKA LAIČNA MISIJONARKA V MEKSIKI

VSİ AVSTRALSKI CERKVENI LISTI so polni pozivov, naj se laiki, svetni ljudje, javijo za delo v misijonskih deželah, na primer na Novi Gvineji. Zaželeni so zdravniki, učitelji, bolničarji, najrazličnejši obrtniki, kmetje itd. Moški in ženske. Tudi cele družine. Ni treba, da bi se obvezali za delo v misijonih za vse življenje, naj se odločijo le za nekaj let.

Iz poročil vemo, da pozivi niso zaman. Mnogi se odločijo in gredo. V misijonih namreč potrebujejo poleg duhovnikov, redovnih bratov in nun tudi polno svetnih ljudi za širjenje civilizacije in kulture. Saj tako živo poudarjajo papeži, tudi sedanjí Pavel VI., da ima biti Cerkev v službi vsega sveta in v vseh njegovih potrebah, ne zgolj duhovnih.

Od nas Slovencev je najbolj znan in naravnost že slaven laični misijonar na Formozi, zdrav-

nik dr. Janež. O njem pogosto lahko kaj čítamo v krasnem listu KATOLISKI MISIJONI, ki izhaja v Argentini.

Iz novejšega dnevnega tiska v severni Ameriki pa vemo o slovenski laični misijonarki **gdični Veroniki Levstik**, ki se je pred leti odločila za misijonarjenje v Meksiki med ondotnimi Indijanci. Ob zadnjih božičnih praznikih je prišla na oddih in obisk k stricu Antonu v Cleveland. V farni šolski dvorani sv. Vida je imela predavanje s slikami o svojem delovanju v Meksiki in vzbudila veliko zanimanja, celo občudovanja. Poslušalci so živo spoznali pomen laičnega misijonarjenja in marsikdo se je vprašal, zakaj se ne bi tudi sam posvetil takemu delu.

Levstikova je menda rojena v Ameriki, njeni starši so pa bili doma v Sodražici in Zapotoku pri Ribnici.

NEW SOUTH WALES

Newtown. — Čestitam listu MISLI na komentarju o povesti KAPLAN KLEMEN. Res bi si morali mi vsi izprašati svojo vest, kar se tiče pomoči bližnjemu. In tu pridejo v poštev vsi, naj bodo naše narodnosti ali pa ne. Prav tako je zelo na mestu urednikova pripomba o knjigi PO INDIJI SEM TER TJA. Jaz sem na svoje oči videl bedo v Indiji, karkšne si pri nas v Sloveniji, čeprav revni, nihče ne more prav predstavljati. Žal, tudi izvajanje demokratičnih načel tu v Avstraliji sem si jaz drugače predstavljal, dokler nisem sam doživljal. Tu ni mogoče zvrčati krivde na kaj drugega, le ljudje sami bi morali biti drugačni. V pozabo prihaja med nami Kristusov nauk, da je naš bližnji vsakdo, pa naj bo prijatelj ali sovražnik. Obnovimo si ta nauk prav živo vsak v svojem sreju, da bo nastal okoli nas lepši svet. — **Peter Bizjan.**

Gosford — Pred veliko nočjo sem prejela prijazno pismo kot odgovor na moje, poprej nje-mu poslano, od župnika Ivana Budina iz Skopa pri Dutovljah. Ker ob koncu naroča pozdrave in voščila za vse Slovence v Avstraliji, se mi zdi prav, da to objavim v našem listu. Da pa ne bo le gol pozdrav, naj navedem iz pisma še kaj drugega. Vmes piše na primer: Nedavno je bil tu moj sošolec iz Koroške, dr. I. Mikula. Pred več leti je odšel v Avstralijo pomagat v dušem pastirstvu. Če je blizu Vas, ga mi lepo pozdravite. Iz Avstralije naravnost pa dobim le redke glasove. Pred kakimi 10 leti sta odšla iz Skopega v Avstralijo Milan Ostruška in žena z otroki. Tukaj so jima ostali starši. Mnogo vasi pri nas peša in domovi ostajajo prazni. Zgleda, da bodo Slovenijo preplavili Srbi, Bosanci in Makedonci, ki imajo številne otroke, Slovenija pa zelo pada v številu otrok. Raje imajo avtomobilsko hupo kot otroški glas v hiši. Pri nas zelo popravljamo cerkve. Skoro vse v Sloveniji so že prenovljene. Le duše je težko prenavljati. To je najtežje delo. Toda že se oglašča v duši glas božji: Sami sebe moramo poboljšati in predugačiti, to je prvo in najvažnejše naše poslanstvo. Tisti človek je najmodrejši, ki samega sebe nazira in kritizira. Pozdravljeni vsi, vsi Slovenci! — Enako pozdravljam jaz, podpisana — **Angela Gruntar.**

Sydney. — Z dovoljenjem p. urednika želim izreči prav iskreno zahvalo našim slovenskim duhovnikom, p. Ivanu Tomažiču na Dunaju, v Avstraliji pa patroma Baziliju v Melbournu in Valerijanu Jenku v Sydneyu. S sinom Tončkom sva prišla nedavno v tujino brez znanja jezikov in poznanja razmer. Ni bilo lahko. Koliko so za naju napravili naši duhovniki v tujem svetu, prav posebno p. Valerijan, se ne da opisati. Kot izgubljena sva prišla s sinom v to veliko mesto, pa nama je pater vse lepo uredil in takoj sem lahko videla, da je takega dela vajen, kar je dokaz, da je enako pomagal morda že nešteti drugim. Dobila sva zaposlitev in se kar udomačila. Dokler imamo Slovenci duhovnike s tako očetovsko ljubeznijo, naš narod ne bo propadel. Kakor naše ljudi v domovini kvari pogubni komunizem, tako jih v tujini obnavljajo naši duhovniki. Še enkrat prisrčna hvala in Bog povrni za vse! — **Anka Šlander s sinom Tončkom.**

Wollongong. — Pred dvema leti, tik pred prazniki, ko so deževali paketi iz Amerike v domovino, so doma napisali v časopis: "Pišite svoji tetki v Ameriko, da ni treba pošiljati paketov. Naša domovina ni beračica, paketov ne potrebuje." — Torej paketov ne, pač pa devize, dolarje in funte! Pa ne le to, da pošljite dolarje in funte, kar sami pridite in jih prinesite! Tako lepo je pri nas v maju, morate priti! To je smisel nagovora v filmu, ki ga razpošilja Izseljenska matica: "Vi, ki ste morali zapustiti domovino radi pregoste naseljenosti, ker vas domovina ni mogla preživiti, mi vas vabimo kot domoljube . . ." — Ker smo torej domoljubi, naj pridemo in prinesemo devize! Dragi Slovenci, če so naše MISLI zato, da izražamo v njih svoje misli, razmišljajmo! Nekdo je omenil v MISLIH, da smo Gorenjci prvi, ki pozabimo na svoj lepi rodni kraj. Naj bi rajši zapisal, da želimo pozabiti na davkarijo in njene biriče. Smo po večini kmečki sinovi in vemo, kaj to pomeni. Ne, ne pozabljam na rodni kraj, ne zaničujemo domovine, vsak trd Gorenjec pa zaničuje komunizem in mu ne bo nikoli odpustil. Tako tudi ne podpisani — **Ciril Skofič.**

STANISLAUS RAPOTEC — REDIVIVUS

TO SE PRAVI: SPET JE NA POZORNICI. V letošnji februarški številki smo registrirali v nekaj besedah slikovno razstavo avstralskih umetnikov v Trstu. Pripomba se je glasila: Več o tej razstavi zaenkrat ni znano. Tudi o g. Rapotecu menda ne.

Zdaj to ne velja več. O razstavi vemo, da je bila le ena v dolgi verigi razstav od Londona do Beograda. G. Rapotec je imel na njih tri slike. Njegovo udeležbo pri teh razstavah je omenjal tudi tisk v domovini.

O umetniku samem pa zdaj vemo, da je bil kako poldrugo leto na potovanju širom po Evropi. Ko uredniku MISLI to še ni bilo znano, je bil že nazaj in je pridno delal v pripravljanju razstave čisto novih del v Sydneyu. Prav za veliko noč je odprl razstavo v Galeriji A v Paddingtonu. Dnevno časopisje jo je razglašalo in prinašalo o njej jako ugodne ocene. Ocenjevalci so odkrili na Rapotecovih slikah mnogo novega, zboljšanega, umetniško bolj izrazitega. Potrdili so njegovo lastno izjavo, da se je vrnil s potovanja "zmehčan, bolj dozorel in krotak".

OB ZAKLJUČKU TE ŠTEVILKE

Verjetno bo kdo pogrešil v pričujoči številki kaj svojega. Krivdo naj pripiše poštnemu štrajku. Nismo mogli še dalje čakati. Ko je — po osmih dneh potovanja — srečno prišla zi Melbournna slavna TIP-KARJA, smo hitro pognali tiskarski stroj. Amen in Bog! — Ur.

NAJ POČIVA V BOŽJEM MIRU!

Umrla je v Canberri ACT mlada mati

CVETKA SKERBIC, r. Falež.

Podrobnosti še nismo prejeli.

Možu Mirku in sorodnikom iskreno sožalje.

Ko nastajajo te vrstice, ni znano, če si je kaj slovenskih rojakov razstavo ogledalo. Toliko manj, kako so jo sami pri sebi ocenili. Sicer pa "navadni zemljani" kaj težko sledimo modernemu "abstraktnemu" slikarstvu, če sploh. Celo če bi hoteli navajati v slovenskem jeziku, kar so napisali ocenjevalci v angleščini, bi stvar komaj kaj približalo našemu razumevanju — tudi če bi znali točno prevesti. Po naši sodbi je tako: Kdor je videl na primer v Heraldu sliko s "pojasnilom": "pri slovesni maši v cerkvi sv. Marka v Benetkah" se je nehotе vprašal: kje je cerkev, kje je oltar, kje je maša . . . itd.

Nič za to! Menda je samo znamenje, da smo še daleč za luno, kali? Veseli nas vseeno, da naš rojak-umetnik dobi veliko priznanja od takih, ki se na stvar razumejo. In morda, morda, pride do tega, da nam umetnik sam z lastnimi besedami kaj približa svojo umetnost — vsaj napol je že obljubil. Upajmo in zaupno čakajmo! Saj je mož "krotak", se bo že menda dal še malo bolj "zmehčati".

POIZVEDOVANJE

Rada bi zvedela za Marijo in Vilkota Žumek, ki smo prišli skupaj v Avstralijo. Tu smo se razšli. Bajе so oni odšli nekam v Canberro. Prosiva sporočila.

Stanko in Marija Gorjanc
Mongans Bridge, Wodonga Road-
side via Tovonga, VIC.

ZBORNİK in MOHORJEVKE

ZBORNİK je dospel iz Argentine kmalu potem, ko smo razposlali marčno številko MISLI. Zajetna knjiga in močno zanimiva! Redni naročniki so jo takoj dobili in še drugi jo naročajo. Kdor jo še želi, naj pohiti z naročilom. Na ponudbo jo ima tudi p. Bazilij v Kew, VIC. Verjetno bomo še lahko postregli. ZBORNİK stane \$3.00, poštnina 25 centov.

MOHORJEVKE so tudi do malega že pošle. Ker nam jih pa bodo nekateri poverjeniki verjetno še kaj vrnili, jih lahko še naročite. Vse štiri stanеjo s poštnino vred \$3.00.

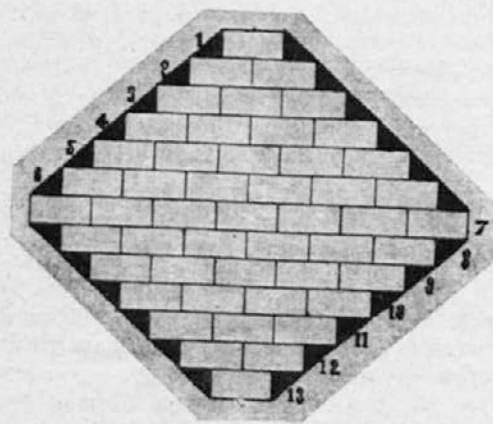
Naročila sprejemajo MISLI: P.O. Box 136, Double Bay, N.S.W.

PRAŠIČA SO ZAKLALI

KJE JE TO BILO, VSAJ PRIBLIŽNO, pa uganite tisti, ki poznate razne slovenske dialekte. Tu naj bo povedano samo to, da je bilo natisnjeno leta 1930. Bere se tako:

V tork zvečer smo vse prštimal: škaf za kri ovt, nože za garat, kašo smo obarj za kobase, pa špile smo že tudi na temen posušl.

Voč sej pa prešč še mav premvad zdu, zato so votl, de b ga še en cajt imel. "Se še po leta ni star", so rekl. Mat pa pravjo, dej že več. "Kar o pratko poglej, sej sm zacahnova, 26 nedelj je na ta star pratk, pa tri na ta nov", so trdil mat, pa brž še enkrat o obeh pratkah poštejejo. Takat se pa tok ostrajšo, de jm je kar pratka na tva padva.

VREteno

Janez Primožič

Samo vodoravno:

- 1 deseta črka
- 2 osebni zaimek
- 3 tračnica
- 4 pregrinjala
- 5 čistiti perilo
- 6 razdirati šive
- 7 evropsko pogorje
- 8 našivati zaplate
- 9 mestni vrtovi
- 10 vodne živali
- 11 oziralni zaimek (sr. spol)
- 12 ploskovna mera
- 13 začetek abecede

Pripomba: Vsaki naslednji besedi dodaš, od srede naprej pa odbiješ eno črko, ne nujno po vrsti.

"Ješ, ješ", so začel jamrat, "jutr je pa glih mvad meso (mvaj), takat je pa prov zanč za kvane, vs meso se pokonča, že v čebr se črv zarede, o rajfnk se pa osmrad, špeh pa tok poka pa škrofi žez ponu, de ves ojide!"

"Ja, zdej pa na smemo kvat k glih meso dol jemle, mormo nejmn ane 14 dni počakat, de bo začev gor jemat".

Tolk cajt so nad vočam godl, de so mogli hitr jt kvavca odpovedat, pa naprost, de nej čez ene par tednov pride.

No poj ta drugo sredo smo pa res zakval. Že na vse zgodej so pršl Frencetov voča s ta belmo fertaham, pa pušo za kobase devat. Otroče smo misl še o postel pstt in smo zato tok zgodej kval, deb še spal, pa so voča mav zakašlal, kso trkal na vrata, jeh je pa tamal Tončk ta pru slišov, in se vede kuj ostov, de b prešiča za rep držov. K je biv pa prešč že na stov in so mu voča že z nožam šetine postrgal pod oratam, je pa začev Tonč zadej vekat, de prešč nima repa. Voča pogledajo nazaj, pa pravjo:

"Poglej ga puštalenca, se ga rcs nima. Ja sevede, takat kje ta rdečo jmu, smo mu kri pušal in zato rep odrezal."

Prešč sej na vse viže dru pa cvilu. Osa kri moj že ohtekva o škaf, pa še ni biv preč. (In tako dalje).

FRANC IN MARIJA BERKE

sporočata rojakom, da sta pred kratkim prevzela avtomobilsko garažo

COOKSHILL MABILE GARAGE

na vogalu

Cabramatta Rd. & Mt. Pritchard St.
Cabramatta, N.S.W.

Prijazno vam bosta postregla z vsem, kar je potrebno vašemu avtu: petrol, popravilo itd.

TEL. (garaža) 602-5280
(na domu) 72-1049

TRGOVSKO PODJETJE EXPORT-IMPORT JOŽE VIPAVC

STUTTGART O, STOCKACHSTRASSE 20, W. GERMANY

nudi rojakom v Avstraliji priložnost, da na zelo preprost način omogočijo sorodnikom in prijateljem v domovini in ostalih delih sveta nabaviti **razne proizvode** svetovno znanih nemških tovarn po izredno ugodnih in **konkurenčnih cenah**, ki so znatno cenejše od domačih:

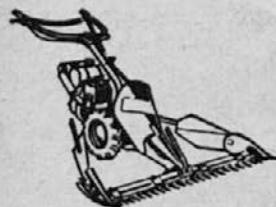
Gospodinjske stroje vseh vrst, radioaparate, televizorje in magnetofone, električne šivalne stroje, motorne kosilnice Irus in Holder, motorne škropilnice in traktorje.

Zahtevajte naše ponudbe in pojasnila.

Odgovarjamo takoj v slovenščini. Pošiljke odpremljamo po želji takoj v domovino, kakor tudi v ostale dele sveta.

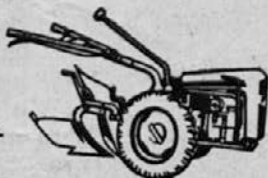
Poljedelski stroji znamke IRUS

kosilnica model
ER 7 KS

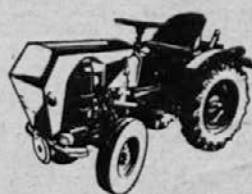
stane
450 USA dol

enoosni traktor U 1200
Diesel 8 KS

stane
970 USA dol

traktor Diesel A 12
10 KS

stane
1316 USA dol

kmečki mlin od 7
do 10 KS

stane od
500 do 1160 USA dol

PHOTO STUDIO

NIKOLICH

108 Gertrude Street

Fitzroy N. 6, Melbourne, Vic.
(Blizu je Exhibition Building)

Se priporoča rojakom za naročanje
fotografij vseh vrst.

**Nevestam posojam poročne obleke
po nizki ceni**

Odrpito vsak dan od 9. do 1.
in od 3. do 7. pop.

Ob sobotah in nedeljah od 9. zjutraj
do 7. zvečer — TEL: JA 5978

Dr. J. KOCE

G.P.O. BOX 670, PERTH, W. A.

1. ČE HOČETE ZAJAMČENO, SOLIDNO IN HITRO POSTREZBO GLEDE DARILNIH POŠILJK Z ŽIVILI, ZDRAVILI IN TEHNIČNIMI PREDMETI (RADIO APARATI, MOTORNI KOLESI, BICIKLI ITD.)
2. ČE HOČETE DOBITI SEMKAJ SVOJO ZAROČENKO, SORODNIKA ITD. POVDARJAMO, DA IMA DR. KOCE PO TUKAJSNJH ZAKONSKIH PREDPISIH PRAVICO DAJATI INFORMACIJE GLEDE VPOKLICA OSEB V AVSTRALIJO.
3. ČE HOČETE PRAVILNE PREVODE SPRIČEVAL, DELAVSKIH KNJIZIC, POOB-LASTIL, TESTAMENTOV ITD. PRODAJAMO SLOVARJE IN VADNICE ANGLEŠKEGA JEZIKA.

Zastopnik za N.S.W. Mr. R. OLIP, 65 Moncur St., Woollahra, N.S.W.
Tel. 32-4806

Zastopnik za VIC. Mr. J. Kapušin, 103 Fifth Ave., North Altona, Vic.
Tel. 391-4737

SLOVENSKA MESNICA ZA
WOLLONGONG ITD.

TONE IN

REINHILD OBERMAN

20 Lagoon St., Barrack Point, NSW.

Priporočava rojakom vsakovrstne mesne izdelke: kranjske klobase, ogrske salame, slanino, sveže in prekajeno meso, šunke itd. Vse po najboljšem okusu in najnižjih cenah.

Razumemo vse jezike okoliških ljudi. Obiščite nas in opozorite na nas vse svoje prijatelje!

DARILNE POŠILJKE

živil in tehničnih predmetov (bicikle, motokikle, mopede, radijske in televizijske aparate, frižiderje itd.)

ZA SVOJCE V DOMOVINI

pošilja tvrdka

Stanislav Frank

CITRUS AGENCY

74 ROSEWATER TERRACE
OTTOWAY, S.A.

Telefon: 4 2777

Telefon: 4 2777

SOLIDNOST — POPOLNO JAMSTVO
— BRZINA —

SO ZNAČLNOSTI NAŠEGA POSLOVANJA